

1928. augusztus 31. Péntek

Str. Baron L. Pop 10

ÉSZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejjele telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy órára	110 "

XI évfolyam ♦ 194. szám

1928 augusztus 31 Péntek

* 5688 Eful 15 *

Genetika: Székely

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Nem tartozunk semmivel

Bökesen uralkodó kormányunk nem szokta szabadszempellel nézni az eseményeket és mérlegelni a helyzetet. Erre a célra egy speciális gukka szolgál, amelynek lencséin keresztül más megvilágítást kapnak a dolgok. A kormányhol rendszer néz be a gukkerbe és akkor egészen apró és jelentéktelen dolgok óriásira nőnek s a messzi távolban derengő ígéretek közvetlen közelbe kerülnek, hol a megfordított gukkerhez nyúl és akkor élelbevágoan fontos problémák apróvá zsugorodnak össze s az ígéretek beváltásának közvetlen közelbe került terminusa kitolódik egészen a horizont végéig. E finom és praktikus gukkeren keresztül nézi a kormány különösen a zsidó kérdést. Minden olyan szempontot, amely általában a zsidó lakosság érdekeit védi, a nagyító gukkeren keresztül vizsgálja, ha pedig a hivatalos és nem hivatalos antiszemita megnyilatkozásokról van szó, akkor fordít egyet a gukkeren.

Igy felfegyverkezve adott Duca belügyminiszter néhány nappal ezelőtt interjút egy varsói lapnak.

— Ami a zsidó kérdést illeti — mondotta Duca miniszter és szemébe illesztette a nagyító gukkert — a kormány a zsidókkal megegyezett.

— E megegyezés következtében pedig — és itt fordított egyet a gukkeren a kormány energikusan lép fel minden antiszemita megnyilatkozás ellen.

Már annak idején, amikor ez a nyilatkozat napvilágot látott, leszögeztük, hogy a kormány nem egyezett meg a zsidósággal, legfeljebb választási paktumot kötött az U. E. R.-el és hogy nem vagyunk túlságosan elragadtatva attól a paradicsomi állapottól, amelyben állítólag leledzünk, Jorga professor most mélyebb analízis alá veszi a varsói lapban megjelent nyilatkozatot és egy ropant egyszerű igazságot szögez le, amely annyira kézenfekvő, hogy nem is jutott eszünkbe a kormányt erre figyelmeztetni. Jorga cikke azonban arra enged következtetni, hogy erre a figyelmeztetésre mégis szükség van, mert könnyen lehet, hogy a kormány ellenkező állásponton van.

— A zsidók — állapítja meg Jorga professor — semmivel sem tartoznak a kormánynak azért, mert megvédi őket az atrocitások ellen. Nem tartoznak hálálal, vagy ellenszolgáltatással olyan szolgálatokért, amelyet az állam minden polgárának önként köteles nyújtani.

Bevalljuk, hogy Duca nyilatkozatának első olvasásnál eszünkbe sem jutott arra gondolni, hogy a belügyminiszter a liberálisokra leadott voksok és az antiszemita atrocitások megakadályozása közötti jütköztetést állít fel. Jorga felvilágosításai után azonban semmi kétség sem marad aziránt, hogy a belügyminiszter tényleg így gondolta a dolgot, vagyis amint azt az „Adeverul” fogalmazta meg: vagy szavaztak miránk és akkor nincs antiszemita kilengés, vagy nem és akkor betör a koponyáinkat.

Az utóbbi esztendőben annyi minden történt velünk, hogy az ilyen cinikus megfogalmazásokon sem tudunk már méltóképen felháborodni. De nagyon téved a belügyminiszter ur, ha azt hiszi, hogy ilyen eszközökkel és a fordított gukka teóriájával meg lehet oldani a zsidó

kérdést. Nézzünk egyszer szemtől szembe a dolgokkal, szabadszempellel, gukker nélkül. Nem, nem tartozunk semmivel a kormánynak. Igaza volt Jorga professornak. A zsidó kisebbségnek csaknem valamennyi vitális problémája mint megannyi kérdőjel, esztendőnk óta hiába vár feleletet. Apró választási paktummal legfeljebb a liberális pártot van segítve, de korántsem a zsidó kérdéssel. Hogy a kormány megakadályozza az antiszemita atrocitásokat, abból is csak

annyit igaz, hogy több, kevesebb sikerrel gátat igyekszik vetni az olyan kilengéseknek, amelyeknek hangja kereszül-cepna a határokon túlra. Szerző az országban azonban alig mulik el nap, hogy valahol a hatóságok jóindulatu elnézésének segítségével ne lenne egy kis alkalmi zsidóverés.

De ha nem így volna és feltéve, hogy a kormány valóban megakadályozta minden brutalitást, mit jelent ez? Semmit. Csak azt, hogy a kormány végre

teljesíti legelőször kötelességét és ezért — százsorosan igaza van Jorga professzornak — nem tartozunk semmivel a kormánynak. Hansm a kormány az tartozik nekünk. Tartozik azzal, hogy megadja mindazokat a lehetőségeket és jogokat, amelyeket az ország alkotmánytörvénye és a különböző szerződések biztosítanak számunkra. És ezt a vállalját a kormány még nem rendezte, legfeljebb prolongálta aprópénzzel — varsói és bukaresti nyilatkozatokkal.

(j. f.)

A megcsonkított Törökország minden más államnál előbb állott talpra

20.000 kilométer új országot és 2000 kilométer új vasutvonal épült az utóbbi években. 800 gyárat és számos iskolát létesítettek

(Constanca, augusztus 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amióta Törökország és Románia között megkötötték a vízumszerződést és az utelvek kölcsönös ellenőrzése körül is lényeges könnyítéseket vezettek be, Konstancából tömegesen mennek át hajón a furdővendégek néhány napra Konstantinápolyba, ahol a köztársaság modernizáló törekvései ellenére rengeteg sokat lehet látni a festői főváros régi romantikájából. Viszont a törökök közül is nagyszámban jönnek át a konstancai furdőkbe, ahol Techergiu gyógyiszapját veszik különösen igénybe.

A török vendégek között tartózkodott a napokban Reschid Savfed bey, a török nemzetgyűlés egyik kimagasló alakja. Reschidnek a fiatal török köztársaság gazdasági megszervezésében nagy része volt és egy időben a diplomáciában is mint Törökország marszeillesi konzulja tevékenykedett. Reschid Savfed bey egy újságíró előtt érdekesen ismertette a mai Törökország helyzetét.

Törökország a progresszív európai államok sorában

— Mindenekelőtt előre kell bocsájtanom, hogy már a nyugati államok kormányai osztatlanul elismerik, hogy a fiatal török köztársaság egyike ama államoknak, amelyek a világháború után a leggyorsabban tudták katonai haderejüket és zilált gazdaságukat talpra állítani. Kemal pasa, a köztársaság elnöke nagy energiájának és szervező képességének köszönhetjük, hogy ma már a progresszív európai államok sorában állunk. Neki köszönhetjük, hogy a törökök úgyszólván kiszakadtak az ázsiai átkarolásból és ő az aki az állam fejlődését Európa kultúrája felé állította fel.

Szükség van az ellenzékmertes kormányzásra

— Igaz, a mai török kormány minden ellenzék nélkül hajítja végre a nagy reformokat, de a dolgok mai állása szerint erre szükség is van. Mindaddig, amíg kitéphetetlenül nem fognak begyökeresődni a haladó, köztársasági eszmék és intézmények a népbe, addig ez a mostani törvényhozás kell, hogy osztatlanul támogatja a kormányt, amelynek eltökélt szándéka az ország történeti helyzetének teljes átalakítása. E földadat főleg abból áll, hogy Törökországot átfor

málja az európai civilizáció előrsének Ázsiával szemben. Törökország eddig az izlám zászlóhordozójának hálátlan és szinte nevétségessé szerepét játszotta Európával szemben. Ez gyökeresen megszűnt és Törökország példája olyan parancsoló és határozott természetű, hogy Közép-ázsia államai, főleg Afghanistan, minden állami intézményét lemintazza a mienkére. Törökország gyors és alapos modernizálása pedig értékes garanciája a béke nekemcsak Ázsiában, hanem fontos tényezője a világ egyensúlyának. Ami helypolitikánk helyzetét illeti, mondhatom, ebben a tekintetben szerencsés helyzetben vagyunk. Nálunk nem ismerik az osztályharcot és a proletáriumnak nincsenek külön kívánságai, ami elkülönül a nép kívánságaitól. Innen van, hogy mi szoros kapcsolatot tarthatunk fenn a moszkvai kormánnyal, anélkül, hogy a kommunista propaganda nálunk gyökeret vert volna.

Törökország gazdasági reneszánsza

— Gazdasági föllendülésünkre egyetlen jellemző példát hozok föl. Törökország tökeinsége ellenére 1927-ben ugyan annyit termelt, mint az egész ottomán birodalom 1914 előtt amikor még birtokában voltunk azoknak a részeknek, amiket a békeszerződés elvett tőlünk és felosztotta a szomszédos országok között. 1922 óta az ország termelése fokozódó tendenciát mutat föl és ennek megfelelően kereskedelmi mérlegünk is emelkedő tendenciát mutat. Törökország minden idegen kölcsön igénybevétele nélkül az utóbbi években huszezer kilométer új utat épített és közel 2000 kilométer új vasutvonalat létesített. Ötven nagyobb és kisebb hid épült, 800 gyárat helyeztek üzembe és számos iskola és kórház létesült. Ezenfelül kétszázötvenezer tonnányi kereskedelmi flottát hozott létre és

emellett a kormány számmillió török fontnyi tartalékokat tudott félretenni. A török értékek ennek következtében természetesen megszilárdultak a különböző külföldi tőzsdéken és rövidesen bekövetkezik a török font törvényes stabilizációja. A stabilizációt az állambank fogja végrehajtani, amelynek föllállítása rövid idő kérdése. A bank husz millió font sterlingnél nagyobb értékállomány fölözt fog rendelkezni. De ezenkívül amerikai francia és olasz pénzesportok már most följárultak nagybók kölcsönök. Reschid Savfed fővárossá való kiépítése erősen folyik és külföldi vállalkozók és kereskedők számára nagy alkalom nyílik a gazdasági érvényesülésre.

— Ma tartják meg a vizsgálatot Florian nagyváradi vámfőnök ellen. Tudósítónk jelenti: A nagyváradi kereskedelmi csarnok és kereskedelmi kamara mint ismeretes, együttes akcióit indított Florian vámhivatali főnök elhelyezése érdekében és felhívták a kereskedőket hogy minden konkrét panaszt terjeszsenek elő, hogy azokat illetékes helyre juttassák. Az adatszerző bizonyítékok alapján, amelyet a kereskedelmi Csarnok memorandumba foglalt, pén-teken délelőtt folytatták le a vizsgálatot a nagyváradi vámnál a Florian ellen felhozott súlyos panaszok ügyében. Tekintettel arra, hogy a panaszok előterjesztői esetleg ki lehetnek téve kellemetlen következményeknek, a vizsgálatnál egyetlen kereskedő sem fog megjelenni, hanem a dokumentált panaszokat a Csarnok képviselőiben dr. Fried János, a kereskedelmi kamara részéről pedig Negulescu elnök és dr. Papp János főtitkár fogják előterjeszteni.

Magyar Színház

Az új évad első premiéreje. Szombaton este fél 9-kor, premiére-bérlésben

Szeretők iskolája

A párisi évad szenzációja. A legmulatságosabb, legfinomabb francia vígjáték-újdonsg

Bukás előtt a bolgár kormány

Athidalhatatlanok az ellentétek a külügyminiszter és a hadügyminiszter között

Szofia, aug. 30. Az angol-francia demarsz hullámai még mindig nem üttek el és a kormány tagjai között annyira kielezödtek az ellentétek, hogy

számolni kell a kormány közelibbségével.

Burov külügyminiszter és Vikov hadügyminiszter között az ellentétek athidalhatatlanok, mert a külügyminiszter összekötöttségét tart fenn a macedón szervezetekkel és ezzel a bolgár külpolitikája sikertelenségre van kárthatva.

Vasárnap a Demokratai Sgovor-párt hetven képviselője felkereste Ljapcev miniszterelnököt és kérte, hogy ne teljesítse Burov követeléseit, viszont Burov megfenyegette a kormányt, hogy pártíveivel

együtt lép a Demokratai Sgovorból, ha Vikov hadügyminisztert nem menesztik.

A külügyminiszter tisztában van azzal, hogy a jelenlegi kormány nem kaphat kölcsönt a külföldtől és ezért

erélyesen követeli a kormány rekonstrukcióját.

Molov pénzügyminiszter vasárnap délelőtt Genfben utazott a bolgár kormány népszövetségi delegációjával, hogy ott a Népszövetség ülésezése alatt összekötöttséget keressen a világ pénzügyi közeivel a kölcsön érdekében. A kölcsön azonban Bulgária mindaddig nem kaphatja meg, amíg az angol-francia demarsz kívánságainak eleget nem tesz.

Danzigban megnyílt a Mizrachi világkonferenciája

Méir Berlin rabbi hatalmas beszéde a vallásos zsidóságnak Palesztina ujjáépítése körüli szerepéről és feladatairól. Románia is képviseltette magát az ünnepélyes megnyitó ülésen

Danzig, aug. 30. Az 1917. évi Balfour-deklaráció óta ezúttal harmadikban ült össze a különböző államok mizrachista zsidóságának világkonferenciája, hogy a mizrachi-problémákat és a mizrachi-munkákat megtárgyalja. A danzigi konferenciát Méir Berlin rabbi, a Mizrachi világsszervezet elnöke nyitotta meg hatalmas beszéddel, amelyben többek között azeket mondta:

A vallásos cionizmus

— Mi mizrachisták nem negatív momentumok alapján kerülnék a cionista mozgalomba, mint a zsidó nép jelentős részei, amelyeknek Erec Jiszráél család gyógyászati bizonyos sebeke. Mi is meg vagyunk győződve arról, hogy Erec Jiszráél bizonyos mértékig segítőszerepet fog szolgálni az ellen a szellemi, gazdasági és politikai elnyomás ellen, amely alatt a zsidó nép legnagyobb része szenved és azt is hisszük, hogy a zsidósághoz való negatív tartozás a zsidó népért végzett pozitív munkává alakulhat át. De ez magában nem bir nagy jelentőséggel a mi számunkra. A mi cionizmusunk sokkal több és pozitívabb. Nekünk tórahü nemzeti zsidóknak, még akkor is önálló zsidó életre kellene törekednünk, ha a zsidóság kulturális, gazdasági és politikai helyzete a világ minden részében teljesen kielégítő volna. Olyan életre kell

törekednünk, amely nem idegen befolyásokon, nem idegen kulturán épül fel és nem idegen nyelvekhez simul, hanem kizárólag zsidó világszemléleten alapszik.

A Mizrachi térhódítása

A galut fogalma nemcsak kinlódást és bontalanságot is. Az országunktól való elszakadtságban a zsidó élet, a zsidó hit, a zsidó kultúra, a zsidó nyelv és a zsidó világszemlélet nem válhat elszakadó tényezővé a zsidósághoz. Mi éppen úgy meg vagyunk győződve arról, hogy Palesztina felépítésének egy politikai önállóság, mint a gazdasági függetlenség elengedhetetlen feltétele, — akárcsak a többi cionisták. De mi nem azért megyünk Cionba, hogy ott zsidó politikát csináljunk, hanem azért, hogy felépítsük Ciont, folyamodjunk politikai eszközökhöz. A politika csak eszköz, amely célunkhoz vezet: a zsidó szemlélet felépített Zsidóországhoz, egy olyan zsidó államhoz, amelyben a tóra törvényei uralkodnak és egy olyan életre, amelyben Isten szava a legfelsőbb hatalmat jelenti. Minden mizrachista a bibliában és a talmudban látja törekvéseinek vezérlőfonalát. Annak, hogy a célunk elérhető, egyik bizonyítékát látjuk abban, hogy a tórában egyre mélyebb gyökereket ver a mozgalmunk és a legjelentősebb

rabbik, valamint zsidó vezetőszemélyiségek közül egyre többen csatlakoznak hozzánk.

A vallásos zsidóság kötelessége

Nagyon sok oldalról a Mizrachit ismerik el a cionista szervezet centrumának és a mi utunkat az arany középutnak. Ez az út azonban a zsidóság régi útja. A mi feladatunk nincs darabokra szaggatva, hanem az egész zsidóságot átölegeti, úgy a vallási, mint a nemzeti zsidóságot. És most, hogy eljött az idő, amikor a nem-cionisták is a zsidó állam felépítésén akarnak a Jewish Agency útján közreműködni, alkalom nyílik a zsidók százszázra számára, akik szívük mélyén hisznek a zsidóság szent hivatásában, arra a meggyőződésre, hogy ezt a küldetést nem egyes személyek, vagy csoportok, hanem csak az egész zsidóság tudja vállalni. Elvárjuk a zsidó nép millióitól, akik hisznek a zsidó jövőben, megértik a zsidó törvényt, megismerik a zsidó szombatot és ünnepeket, lássák be végre, hogy Erec Jiszráél felépítése és a zsidó nép regenerálása a tóra és a zsidó törvények egy része és hogy az a munka, amelyet a Mizrachi végez Erec Jiszráélben, az ő munkájuk és temivalójuk, következképpen tehát a hozzánk való csatlakozás valamennyiük kötelessége.

A cél: visszatérés Zsidóországhoz

A szónok ezután részletesen ismertette a Mizrachi palesztinai tevékenységét, majd így folytatta beszédét:

— Annak ellenére, hogy tisztán mizrachi és cionista szempontból az utóbbi években ellenzéki álláspontot foglaltunk el a cionista szervezet vezetőségével szemben, mindvégig hűek maradtunk és

vagyunk a cionista eszméhez és a szervezetéhez. Mindenütt erősen kivesszük részünket a munkából és hozzájárulunk úgy a Keren Hajeszódhoz, mint a Keren Kajemelhez. Ez utóbbit a cionista ideológiák megvalósítása alapkövének tekintjük, emellett azonban annak, amit a Keren Hajeszód teremtett, 80 százaléka a mi számunkra is rendkívüli jelentőségű. Mindezek ellenére még sem vagyunk képesek munkánkat folytatni, ha nem áll rendelkezésünkre egy külön alap: a Keren Erec Jiszráél sel Hamizrachi, amely végeredményben nem egyéb, mint a Palesztina ujjáépítés egyik integráns része. És habár, ellentétben a többi cionistákkal, mi nem tekintjük a zsidósághoz való visszatérést a Zsidóországhoz való visszatérés előfeltételének, mert hiszen mi szilárdan állunk a tradíciók talaján, a közös cél mégis: visszatérés Zsidóországhoz, ahol a zsidó élet újra felvirágozik és meg erősödik.

A konferencia vezetősége

Az óriási tetszéssel fogadott megnyitóbeszéd után Danzig szabadállami népszövetségi bizottságának képviselője üdvözölte a konferenciát. A konferencia terében egyébként jelen voltak a danzigi kormány tagjai, továbbá az amerikai Egyesült Államok, Anglia, Lengyelország, Németország, Belgium, Franciaország, Románia és más országok diplomáciai képviselői is. Az üdvözlések után megválasztották a kongresszusi elnökséget. Elnökök lettek: Farbstein lengyel parlamenti képviselő és Gedalja Publitz, al-elnökök: Herman Struck, dr. Federbusch és Ostrowski rabbi, jegyzőkönyvvezető: Marschack, Neufeld és Bornstein.

A népszövetségi bizottság még a világ fegyvereinek számát sem tudja megállapítani

Genf, aug. 30. A népszövetség ama bizottsága, amely a magánkézben levő fegyverek ellenőrzési javaslatának kidolgozásával van megbízva, ma délután tartotta második ülését, amelyen azonban nem sikerült semmiféle megegyezést létrehozni. Az sem sikerült, hogy a delegátusok a konvenció bázisát a fegyvergyártás terjedelmére vonatkozóan megállapítsák. Az egyes delegátusok által kidolgozott szöveg azt követeli, hogy hozzák nyilvánosságra az összes fegyvergyártásból befolyó tisztá nyereség összegét, mely adatok egy a magán, mint az állami fegyvergyártásra vonatkoznak. Azt azonban nem tudták elérni, hogy a fegyverek

sulját és számát nyilvánosságra hozhassák. Guerrero, San Salvador képviselője, aki az ülést a szövegről informálta, kijelentette, hogy az eredmény megszerzéséért, Jouhoux francia és Rütgers holland delegátus kijelentette, hogy bizonyos oldalról titokban akarák tartani a fegyvergyártás részleteit. Ezáltal a fegyvergyártás ellenőrzése illuzórikussá válik. A bizottság körében nagy lehangoltsággal vetik tudomásul a tárgyalások sikertelen kimenetelét, mivel attól tartanak, hogy a szovjetkormány két neheztelő jegyzékéhez, amelyek a leszerelési munkálatok késedelmére vonatkoznak, újabb tápanyagot szolgáltatnak.

Lakatlan szigetre vetődött és csaknem megőrült egy holland újságíró, aki Nobilet kereste

Kopenhága, aug. 30. Veszélyes „északsarki” kalandban volt része van Hogen-dorf holland hírlapírónak, akit egy rotterdami nagy lap kiküldött az északi vidékre, amikor javában folyt a mentőexpedíció Nobile tábornok és társainak megmentése érdekében. Van Hogen-dorf repülőgépen indult el, egyedüli felszerelése egy arktikus térkép volt, amely szerint igazodott és amikor azt hitte, hogy a Spitzbergák déli részéhez ért, meghagyta a pilótának, hogy tegye le őt a földre. Így is történt és csak később jutott tudalara a nagy tévedésnek: nem a Spitzbergákon, hanem a Hopen-szigeten szállt le, amely teljesen lakatlan. Csak egy kis táska volt nála és abban kevés élelmiszer a legfontosabb szükségleti cikkek kivételével. Fegyvere nem volt, sem

sarki felszerelése. Így ért földet ezen a sivár szigeten. Mikor a Mihael Saro norvég hajó Latham után kutatott, a Hopen-sziget is érintette és a hajó parancsnoka néhány emberével kiszállt. A parton egy levelet talált, amelyben Van Hogen-dorf rövid szavakban leírja végzetes tévedését és segítséget kér.

A Mihael Saro kapitánya többedmagával elindult a hollandi hírlapíró felkutatására, de eredménytelenül. Egy sziklatalon talált csak egyetlen nyomot a későbbi helyzetben levő hollandi hírlapíróról. A sziklafalra nagy betűkkel fel volt írva ceruzával: „S. O. S. Van Hogen-dorf”. Teljes egy napig kutatták, mert tűnhetett el, de nem találták meg.

SORSOLÁSSAL ÖSSZEAGGKORI
kettős **biztosítás!**

Szerencsés esetben **220,000** lejhez juthat

Gondoskodjon magáról és családjáról.
Kérjen ismertetőt Románia legelőnyösebb és legszolidabb biztosításáról

BÁNSÁGI ÉS ERDÉLYI
RETRÉNGS BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Arad, Str. Romanului 6.

A társaság ágazatai a következők: élet-, népbiztosítás sorsolással, halál-, tűz-, beföréss-lopás-, szállítvány, állat és jég stb. biztosítások.

Központi szervező: Tárgul-Mures, Hotel Central

Select és Grand mozgók
Mae Murray közkedvelt művésznő a

Szerelem dala
megható drámában. Mor. Fanamet

Urania mozgó
N-gy sikerrel folytatja Harold Lloyd komikus bemutatását

Ejjen a sport
elsőrangú vígjátékban. Mon. Fanamst

Jön: Select mozgóban: Lon Chaney világhírű művész a **Madridi cirkusz (Karnélküli ember)** drámában.

Péntek, 1928

Krimi

Costa

(Cluj-Kolozs Kelet tud.)

Kelet, hogy...
nél lévő kor...
ségestették...
egyetlen vád...
monstre pör...
10-ikén kezd...
vontulni min...
csoval vádol...
sok, akik el...
különböző s...
fesztációk k...
A vádlo...
ismeretes...
komlott mi...
bírósg fog...
valamilyen...
váradi esett...
F...
D...

A pernek...
volt, akik...
tartották fe...
kluziója az...
kétével infor...
vajon ninc...
szakszervez...
személyekk...
paragrafus...
ragrafus a...
üzgoyos e...
rói intézke...
A monst...
zők: Popov...
bán Ferenc...
károly, Tir...
Schmidt J...
Zedlitzka...
Stefan, Po...
Ruzsinszki...
Ulmann S...
si Lajos, F...
Lubianker...
dea, Dán...
Juliana Ko...
senfeld Sá...
Frida Gub...
Braun Hel...
ván, Bere...
Toldi Istv...
si tanács...
Müller Ká...
Grüwald...
za, dr. Sz...
Bembat...
Foris Istv...
dor Vasile...
hardt Her...
ma, dr. G...
Gitty Gy...
Árnád, F...
Sándor, F...
Máté Ern...
Viktor és...

But
határoz...
munkás...
oles
Bösend...
zon...
akar...
Mar...
Szo
batakn...
n

Bukás előtt a bolgár kormány

Athidalhatatlanok az ellentétek a külügyminiszter és a hadügyminiszter között

Szofia, aug. 30. Az angol-francia demars hullámai még mindig nem üttek el és a kormány tagjai között annyira kieleződtek az ellentétek, hogy

számolni kell a kormány közeli bukásával.

Burov külügyminiszter és Vikov hadügyminiszter között az ellentétek athidalhatatlanok, mert a külügyminiszter összekötötést tart fenn a macedon szervezetekkel és ezzel a bolgár külpolitika sikeretelensége van kárhozta.

Vasárnap a Demokratai Sgovor-part hetven képviselője felkereste Ljapcevet miniszterelnököt és kérte, hogy ne teljesítse Burov követeléseit, viszont Burov megfenyegette a kormányt, hogy párhívveivel

együtt lép a Demokratai Sgovorból, ha Vikov hadügyminisztert nem menesztik.

A külügyminiszter tisztában van azzal, hogy a jelenlegi kormány nem kaphat kölcsönt a külföldtől és ezért

erélyesen követeli a kormány rekonstrukcióját.

Molov pénzügyminiszter vasárnap délelőtt Genbe utazott a bolgár kormány népszövetségi delegációjával, hogy ott a Népszövetség ülésénél a világ pénzügyi kötelezettséget keressen a világ pénzügyi kötelezettségekkel szemben. A kölcsön azonban Bulgária mindaddig nem kaphatja meg, amíg az angol-francia demarskivánságának eleget nem tesz.

Danzigban megnyílt a Mizrachi világkonferenciája

Méir Berlin rabbi hatalmas beszéde a vallásos zsidóságnak Palesztina ujjáépítése körüli szerepéről és feladatairól. Románia is képviseltette magát az ünnepélyes megnyitó ülésen

Danzig, aug. 30. Az 1917. évi Balfour-deklaráció óta ezúttal harmadik ízben ült össze a különböző államok mizrachista zsidóságának világkonferenciája, hogy a mizrachi-problémákat és a mizrachi-munkát megtárgyalja. A danzigi konferenciát Méir Berlin rabbi, a Mizrachi világszervezet elnöke nyitotta meg hatalmas beszéddel, amelyben többek között azeket mondotta:

A vallásos cionizmus

Mi mizrachisták nem negatív momentumok alapján kerülünk a cionista mozgalomba, mint a zsidó nép jelentős részei, amelyeknek Erec Jiszráél csak gyógyszer bizonyos sebekre. Mi is meg vagyunk győződve arról, hogy Erec Jiszráél bizonyos mértékig segítőkészül fog szolgálni az ellen a szellemi, gazdasági és politikai elnyomás ellen, amely alatt a zsidó nép legnagyobb része szenved és azt is hisszük, hogy a zsidósághoz való negatív tartozás a zsidó népet végzetten pozitív munkává alakulhat át. De ez magában nem bir nagy jelentőséggel a mi számunkra. A mi cionizmusunk sokkal több és pozitívabb. Nekünk töröhü nemzeti zsidóknak, még akkor is önálló zsidó életre kellene törekednünk, ha a zsidóság kulturális, gazdasági és politikai helyzete a világ minden részében teljesen kielégítő volna. Olyan életre kell

törekednünk, amely nem idegen befolyásokon, nem idegen kultúrán épül fel és nem idegen nyelvekhez simul, hanem kizárólag zsidó világszemléleten alapszik.

A Mizrachi térhódítása

A galut fogalma nemcsak kinlódást és üldözöttséget jelent számunkra, hanem a hontalanságot is. Az országunktól való elszakadottságban a zsidó élet, a zsidó hit, a zsidó kultúra, a zsidó nyelv és a zsidó világszemlélet nem válhat aralkodó tényezővé a zsidósághoz. Mi épen úgy meg vagyunk győződve arról, hogy Palesztina felépítésének egy politikai önállóság, mint a gazdasági függetlenség elengedhetetlen feltétele, — akárcsak a többi cionisták. De mi nem azért megyünk Cionba, hogy ott zsidó politikát csináljunk, hanem azért, hogy felépítsük Ciont, folyamodunk politikai eszközökhöz. A politika csak eszköz, amely célunkhoz vezet: a zsidó szellemben felépített Zsidóországhoz, egy olyan zsidó államhoz, amelyben a tóra törvényei uralkodnak és egy olyan élthez, amelyben Isten szava a legfelsőbb hatalmat jelent. Minden mizrachista a bibliában és a talmudban látja törekvéseinek vezérlőfonalát. Annak, hogy a célunk elérhető, egyik bizonyítékát látjuk abban, hogy a zsidóságban egyre mélyebb gyökereket ver a mozgalomunk és a legjelentősebb

rabbik, valamint zsidó vezetőszemélyiségek közül egyre többen csatlakoznak hozzánk.

A vallásos zsidóság kötelessége

Nagyon sok oldalról a Mizrachit ismerik el a cionista szervezet centrumának és a mi utunkat az arany középútnak. Ez az út azonban a zsidóság régi útja. A mi lelkünk nincs darabokra szaggatva, hanem az egész zsidóságot átölel, úgy a vallási, mint a nemzeti zsidóságot. És most, hogy eljött az idő, amikor a nem-cionisták is a zsidó állam felépítésén akarnak a Jewish Agency útján közreműködni, alkalom nyílik a zsidók százezrei számára, akik szívük mélyén hisznek a zsidóság szent hivatásában, arra a meggyőződésre, hogy ezt a küldetést nem egyes személyek, vagy csoportok, hanem csak az egész zsidóság tudja vállalni. Elvárjuk a zsidó nép millióitól, akik hisznek a zsidó jövőben, megértik a zsidó törvényt, megismerik a zsidó szombatot és ünnepeket, lássák be végre, hogy Erec Jiszráél felépítése és a zsidó nép regenerálása a tóra és a zsidó törvények egy része és hogy az a munka, amelyet a Mizrachi végez Erec Jiszráélben, az ő munkájuk és tennivalójuk, következésképpen tehát a hozzánk való csatlakozás valamennyiük kötelessége.

A cél: visszatérés Zsidóországba

A szónok ezután részletesen ismertette a Mizrachi palesztinai tevékenységét, majd így folytatta beszédét:

Annak ellenére, hogy tisztán mizrachi és cionista szempontból az utóbbi években ellenzéki álláspontot foglaltunk el a cionista szervezet vezetőségével szemben, mindvégig hűek maradtunk és

vagyunk a cionista eszméhez és a szervezethez. Mindeműtt erősen kivesszük résznket a munkából és hozzájárulunk egy a Keren Hajjeszódhoz, mint a Keren Kajemethez. Ez utóbbit a cionista ideálok megvalósítása alapkövének tekintjük, emellett azonban annak, amit a Keren Hajjeszód teremtett, 80 százaléka a mi számunkra is rendkívüli jelentőségű. Mindezek ellenére még sem vagyunk képesek munkánkat folytatni, ha nem áll rendelkezésünkre egy külön alap: a Keren Erec Jiszráél sel Hamizrachit, amely végeredményben nem egyéb, mint a Palesztina ujjáépítés egyik integráns része. És habár, ellentétben a többi cionistákkal, mi nem tekintjük a zsidósághoz való visszatérést a Zsidóországba való visszatérés előfeltételének, mert hiszen mi szilárdan állunk a tradíciók talaján, a közös cél mégis: visszatérés Zsidóországba, ahol a zsidó élet újra felvirágozik és meg erősödik.

A konferencia vezetősége

Az óriási tetszéssel fogadott megnyitó-beszéd után Danzig szabadállam népszövetségi bizottságának képviselője üdvözölte a konferenciát. A konferencia terében egyébként jelen voltak a danzigi kormány tagjai, továbbá az amerikai Egyesült Államok, Anglia, Lengyelország, Németország, Belgium, Franciaország, Románia és más országok diplomáciai képviselői is. Az üdvözlések után megválasztották a kongresszus elnökségét. Elnökök lettek: Farbstein lengyel parlamenti képviselő és Gedalja Bulik, al-elnökök: Herman Struok, dr. Federbusch és Ostrowski rabbi. Jegyzőkönyvvezető: Marschack, Neufeld és Bornstein.

A népszövetségi bizottság még a világ fegyverveinek számát sem tudja megállapítani

Genf, aug. 30. A népszövetség ama bizottsága, amely a magánkézben levő fegyverek ellenőrzési javaslatának kidolgozásával van megbízva, ma délután tartotta második ülését, amelyen azonban nem sikerült semmiféle megegyezést létrehozni. Az sem sikerült, hogy a delegátusok a konvenció bázisát a fegyvergyártás terjedelmére vonatkozóan megállapítsák. Az egyes delegátusok által kritizált szöveg azt követeli, hogy hozzák nyilvánosságra az összes fegyvergyártásból befolyó tiszta nyereség összegét, mely adatok egy a magán, mint az állami fegyvergyártásra vonatkoznak. Azt azonban nem tudták elérni, hogy a fegyverek

súlyát és számát nyilvánosságra hozhassák. Guerrero, San Salvador képviselője, aki az ülést a szövegről informálta, kijelentette, hogy az eredmény megszerzéséért Jouxhou francia és Rütgers holland delegátusok kijelentették, hogy bizonyos okokból titokban akarják tartani a fegyvergyártás részleteit. Ezáltal a fegyvergyártás ellenőrzése iluzórikussá válik. A bizottság körében nagy lehangoltsággal vettek tudomást a tárgyalások sikertelen kimeneteléről, mivel attól tartanak, hogy a szovjetkormány két neheztelő jegyzékéhez, amelyek a leszerelési munkálatok késedelmére vonatkoznak, újabb tápanyagot szolgáltatnak.

Lakatlan szigetre vetődött és csaknem megörült egy holland ujságíró, aki Nobilet kereste

Kopenhága, aug. 30. Veszélyes „északsarki” kalandban volt része van Hogendorff holland hírlapírónak, akit egy rotterdami nagy lap kiküldött az északi vidékre, amikor javában folyt a mentőexpedíció Nobile tábornok és társainak megmentése érdekében. Van Hogendorff repülőgépen indult el, egyedüli felszerelése egy arktikus térkép volt, amely szerint igazodott és amikor azt hitte, hogy a Spitzbergák déli részéhez ért, meghagyta a pilótának, hogy tegye le őt a földre. Így is történt és csak később jutott tudatára a nagy tévedésnek: nem a Spitzbergákon, hanem a Hopen-szigeten szállt le, amely teljesen lakatlan. Csak egy kis táská volt nála és abban kevés élelmiszer a legfontosabb szükségleti cikkeken kívül. Fegyvere nem volt, sem

sarki felszerelése. Így ért földet ezen a sivár szigeten. Mikor a Michael Saro norvég hajó Latham után kutatott, a Hopen-szigetet is érintette és a hajó parancsnoka néhány emberével kiszállt. A parton egy levelet talált, amelyben Van Hogendorff rövid szavakban leírja végzetes tévedését és segítségét kéri.

A Michael Saro kapitánya többedmagával elindult a hollandi hírlapíró felkutatására, de eredménytelenül. Egy sziklafalon talált egyetlen nyomot a kő-ségbejött helyzetben levő hollandi hírlapíróról. A sziklafalra nagy betűkkel fel volt írva ceruzával: „S. O. S. Van Hogendorff”. Teljes egy napig kutatott, mert tűnhetett el, de nem találták meg.

SORSOLÁSSAL összekötött **AGGKORI** **kettős** **biztosítás!**

Szerencsés esetben **220,000** lejhez juthat

Gondoskodjon magáról és családjáról. Kérjen ismertetőt Románia legelőnyösebb és legerősebb biztosításáról

BÁNSÁGI és ERDÉLYI

RETLANGS BIZTOSITO RESZVENYTARSASAG
Arad, Str. Pomanului 6.

A társaság ágazatai a következők: élet-, népbiztosítás sorsolással, halál-, tűz-, befutóeset-lopás-, szállítvány, állat és jég stb. biztosítások.

Garanciaképes vezérképviselők keresetnek az ország minden nagyobb városában és községében.

Központi szervező: Tárgul-Mures, Hotel Central

Select és Grand mozgók
Mae Murray közkedvelt művésznő a

Szerelem dala
megható drámában. Mor. Fanamet

Urania mozgó
N-gy sikerrel folytatja Harold Lloyd komikus bemutatását

Éljen a sport
elsőrangú vígjátékban. Mon. Panamet

Jön: Select mozgóban: Lon Chaney világhírű művész a **Madridi cirkusz (Karnélküli ember)** drámában.

Péntek, 1928

Krimi

Costa

(Cin)Koloz Kelet tud.) Kelet, hogy...
nél lévő kor...
ségestették...
egyetlen vád...
monstre pör...
10-ikén kezd...
vonulni min...
cióval vádol...
sok, akik el...
különböző k...
fesztációk k...
A vádol...
ismeretes...
komplott mi...
bíróság fog...
valamilyen...
váradai esett...
H...
p...
A pernek...
volt, akik...
tartották fe...
kluziója az...
ketével info...
vajon ninc...
szakszervez...
személyekk...
paragrafus...
ragrafus a...
üzemlyos...
rói intézke...
A monst...
zők: Popov...
bán Ferenc...
károly, Tir...
Schmidt, J...
Zeditszka...
Stefan, Po...
Ruzsinszki...
Ullmann S...
si Lajos, F...
Lubianker...
dea, Dán...
Juliana Ko...
senfeld Sá...
Frida Gub...
Braun Hei...
ván, Bere...
Toldi Istv...
si tanács...
Müller Ká...
Grüwald...
za, dr. Sz...
Bembaz...
Foris Istv...
dor Vasil...
hardt Her...
ma, dr. G...
Gitty Gy...
Árpád, F...
Sándor, F...
Máté Ern...
Viktor és

But

bátároz...
munkás...
olcs...
Eösend...
zon...
akar...
Mar...
Sz...
batalm...

...és a Bursan székese annál nagyobb...
...és így, az a te...
...meg napiskol...
...dik osztály el...
...változtatson.
...Most, amint...
...értésülünk, a...
...változott. A h...
...napiskolákról...
...napokban me...
...lása ugyanis...
...az elemi isko...
...zett tanuló es...
...vizsgaletele...
...kolák alsó ts...

Ezek között volt Bursan képviselő is, valamint Manolovici nagy petróleum-üzemelő, aki ugyancsak külföldre szökött az idézés előtt. Megindult a vizsgálat, annak megállapítására, hogy kit terhel a felelősség a két vádlott szökéséért.

Megegyezés jött létre a kolozsvári Nerva-sanatórium átvételére

A hitelezők a főhitelezőktől kapják meg követelésüket 30 százalékát, a hat főhitelező pedig értékesíteni akarja a vállalatot

(Cluj-Kolozsvár, aug. 30. Az Uj Kelet tud.) Hetekig tartó sokszor izgalmas tárgyalások után előreláthatólag nyugvópontba jutott a fizetésképtelenségbe jutott kolozsvári Nerva-sanatórium ügye. Különböző sikertelen kibontakozási kísérletek után ma végre megegyezés jött létre az intézet vezetősége és a hitelezők között. A megállapodás értelmében a hat legnagyobb hitelező és pedig a Szabó Jenő divatárucég, a Reich és Barla építésmérnöki iroda, Fischer Kálmán üvegnyágereszkedő Fischer Albert butorgyáros, Demeter Cornél gyógyszerár és az Oberding Antal szerelési vállalat veszi át a Nerva összes aktívát és passzívát és a sanatórium további vezetését ennek a hat hitelezőnek megbízottai veszik át.

A nagyobb hitelezőknek sikerült megállapodásra jutni a kisebb hitelezőkkel. A kishitelezők elfogadták a felajánlott 30 százalékos kielégítési kvótát, amelyeket a fenti hat cég fog kifizetni. Az új tulajdonosok ezzel kapcsolatban elhatározták a Nerva likvidálását, illetve értékesítését. A hat főhitelező reméli, hogy ennek révén ugyancsak hozzá fog jutni követeléseinek 30 százalékához. A likvidálás alatt a sanatórium folytatja működését, amelyetől nagyobb lendületet remélnék, miután a vállalat megszabadult az anyagi gondoktól. Az is lehetséges, hogy a sanatórium egyáltalán nem fog megszűnni, minthogy a hitelezők képviselői tárgyalásokat folytatnak egy orvosokból álló konzorciummal, amely befizendő volna az szépen indult intézményt átvenni.

A kolozsvári hadbíróóság felmentett egy morfinista kapitányt, aki elsikkasztotta katonáinak zsoldját, hogy morfiomot vegyen magának

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma egy sápadtarcsú hadbírókapitányt vezettek a hadbíróóság tárgyalótermébe. A hadbíróóság ritkán szokott előfordulni, hogy ilyen magasrangú tisztet vezessenek a vádlottak részére elkerített fülkébe s így mindenki érdeklődéssel várta, hogy mi lesz a felülőn egészségtelen arcszíni ember sorsa. Mikor Dan ezredes elrendelte a vádirat felolvasását, meghallgatva a tárgyalóterem közönsége, hogy Trisca György kapitányt, a gyulafehérvári VI-ik nehéz tüzérezred tisztjét többrendbeli lopással, alantaszainak megkárosításával és számos, a katonai fegyelemben ütköző bűntettel vádolja a hadbíróóság ügyésze.

...és ezredes eleget tett a védőügyvéd kérésének és ekkor a sikkasztási per váratlan fordulatot vett. Trisca vallomása ugyanis egy szerencsétlen életsorsu ember tragédiáját tárta föl, akit egy rettenetes szenvedély vitt a vádlottak pályára. — 1924-ben, mondotta, súlyos gyomorbajt kaptam, ami hónapról-hónapra rosszabbodott. A legelső orvosoknál gyógyítottam magam, akik néhány sikerrel kezelték után morfiom injekciókkal próbálták betegséget meggyógyítani. A morfiommal való kezelés rövidesen meg is gyógyította a gyomromat, de én ettől kezdve morfinista lettem és ez a rettenetes szenvedély rövidesen teljesen urrá is lett fölöttem. Pár hónap múlva nem tudtam már morfiom nélkül élni és minden filléremet arra költöttem, hogy bármilyen eszközök árán is morfiomot szerezzek magamnak. Életemnek ebben a szomorú periódusába esett az az idő, amikor katonáim pénze kezeimen ment keresztül.

A vádirat szerint Trisca György kapitány, aki ezrednél ütegparancsnoki minőségben töltött be szolgálatot, elsikkasztotta az üteg katonáinak zsoldját, mintegy 7000 lej értékben. Ezzel egyidejűleg a katonák számára postán érkező pénzküldeményeket is bűnösen kezelte és több katonai pénzt tartotta meg. Ilyen módon 1700 lej tulajdonított el a kapitány, míg a katonák nem jöttek rá fölöttesük úzelmeire és feljelentést tettek az ezredparancsnokságnál a pénzek elsikkadása miatt. Vádat emelt a vádirat ezeken kívül a kapitány ellen azért is, mert Trisca katonái útján apróbb kölcsönöket szerzett a városban, amelyeket nem térített meg. Mindezek alapján a katonai ügyészség büntlen pénzkezelés és hivatalos hatalommal való visszaélés címén emelt vádat a kapitány ellen.

Ebben a beteges állapotban a rám bízott pénzeket is morfiomszerzésre használtam fel és így történt meg az, hogy sikkasztáson értek rajta és eddig féltetlen őrzött tiszti becsületem is betegségem áldozata lett.

A tanúk Trisca vallomását támogatják.

A kapitány vallomása nagy hatást tett a tárgyalóterem hallgatóságára. A kapitány egészségtelen, sárga arcszíne és a mód, ahogyan vallomását megtette, mindenkit meggyőztek róla, hogy itt valóban nem bűnéről hanem szerencsétlenségéről van szó. Ebben a hangulathat vette át ismét Mircea Georgescu a szót, aki a következőket jelentette be a hadbíróóságunk: — Védcemem vallomásának igazolására felolvasom egy kolozsvári és két bukaresti egyetemi tanár-orvos nyilatkozatát, akik igazolni fogják, hogy Trisca valóban olyan állapotban követte

el sikkasztását, hogy tetteiért felelőségre nem vonható. Ugyanezért kérem dr. Mihnea ideggyógyász, egyetemi tanár kihallgatását, aki Triscát néhány hónapig keresztül Kolozsváron kezelte.

A védőügyvéd ezután felolvasta az aktákhoz mellékelt orvosi bizonyítványokat, amelyek azt igazolják, hogy Trisca György szenvedélyes morfinista, aki a szerencsétlen szenvedély hatására, mint minden hozzá hasonló beteg, minden elképzelhető eszközt megragad arra, hogy morfiomot szerezzon magának.

Ezután a terembe hívták dr. Mihnea ideggyógyászt, aki érdekes vallomásban bizonyította, hogy Trisca kapitány valóban nem lehetett beszámítható akkor, amikor sikkasztásait elkövette.

— Trisca kapitány — mondotta a professor — 1927 májusában keresett fel engem. Akkor Trisca még morfinistának volt és pedig egyike volt a legsúlyosabbainak. Meg vagyok győződve róla, hogy

abban az állapotban tettei beszámíthatatlanok voltak és mindenféle vádnak, amelyet abban az időben elkövetett tettekért emelnek ellene, problematikus jogossága van.

Trisca annyira beteg volt, hogy csak a legnagyobb gondossággal véghezvitt orvosi kezelés tudta őt szenvedélyéből kigyógyítani. Egyike volt azoknak a betegeknek, akik ha brüszköl megszokják a morfiom élvezetét, könnyen bele is halhatnak ebbe. Fokról-fokra kellett Triscát leszoktatni szenvedélyéről és csak ha a jövőben lesz elég energiája ahhoz, hogy kezébe se vegye többet a morfiumpfeskendőt, válik talán ép ember belőle.

A professor nyilatkozata után néhány jelentéktelen vallomás következett. Negulescu Octavian őrnagy a kapitány közvetlen fölöttese nyilatkozott arról, hogy Triscát mindig kötelességtudó és fegyelmet katonának ismertem.

Felmentő veredék

A vád képviselője, Nicolau kapitány emelkedett ezután szólásra, aki annak a véleményének adott kifejezést hogy Trisca kapitány betegsége alatt nem mindig volt beteges, mániakus állapotban. A kapitány ez idő alatt is rendes katonai szolgálatot teljesített, amely ép embert kíván. Epen ezért, amikor világos percei voltak, öntudatra kellett volna térnie és kötelessége lett volna megteríteni az elhalajdonított összegeket. Ezért a királyi ügyész a minimális hat év elzárás kérte a kapitány büntetésében alkalmazni.

Mircea Georgescu rövid és határozott védőbeszédében hívta fel a hadbíróóság figyelmét arra, hogy Trisca kapitány beteges szenvedélynek áldozata, akinek eszelekedeteit nem lehet a normális mértékkel mérni. A kapitánynek családja és gyermekei vannak, akik nehezen várják, hogy a betegsége miatt bűnössé váljon katonatisztnak mi lesz a sorsa.

— Kérem a hadbíróóságot — fejezte be védőbeszédét Mircea Georgescu — mentse fel Trisca kapitányt a vád és következményei alól és ne okozzon újabb kínokat a sorstól már amugyis nagyon megkínzott embernek.

Ezután a hadbíróóság ítélelhozatalra vonult vissza és rövid tárgyalás után

egyhangú veredékkel felmentette a vád és következményei alól Trisca kapitányt.

aki könnyezve vette tudomásul az ítéletet.

Megveszett és meghalt egy kolozsvári gimnázista, akit két héttel ezelőtt saját kutyája mart meg

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kis koporsót gördített ki ma délelőtt a Pastner-intézet udvaráról a halottas kocsai. A halott, 14 éves Hotiu Pál negyedik gimnázista alig pár napja került be a gyógyintézetbe kezelésre, de az orvosok minden igyekezete ellenére sem lehetett az életnek megmenteni.

Az elemi iskola hetedik osztályából különböző vizsgával át lehet lépni a középiskola negyedik osztályába

Hotiu Pál tragédiája mintegy két héttel ezelőtt következett be, amikor kedvenc kis kutyája, amellyel az udvaron játszadozott váratlanul megmarta a lábát. A marás következtében támadt sebet azonnal kimosták melegvízzel, bekötözték és senki sem gondolt arra, hogy ennek komolyabb következményei is lehetnek.

Két nappal később a kis öleb eltűnt a ház tájékáról és hiába kutattak utána nem akadtak nyomára s a fiatal gimnázista Str. Campuluiiban lakó szülei már teljesen el is felejtették az esetet, csupán az tűnt fel, hogy a kis kutya nem

tért vissza. Az elmúlt csütörtök éjszaka megdöbbentő körülmények között bontakoztak ki a marás következményei. A gyermek éjjel tájban hirtelen felébredt álmából s kutyaugatást utánozva a padlóra vetette magát s rettenetes kínokban vergődött több peroen keresztül. Amikor szülei hozzá akartak érni, vérbehorolt szemekkel ugrott fel s öntudatlanul vetette magát rá szüleire, miközben artikulálatlan hangokat hallatott. A gyermek kintlódása mindaddig tartott, amíg erejét és eszméletét elveszítte, tehetetlenül összeszeesett. A szülők csak akkor eszméltek rá, hogy gyermeküket vesztett kutya marta meg és immár rajta is kiütöttek a vesztség borzalmas jelei.

Az elemi iskola hetedik osztályából különböző vizsgával át lehet lépni a középiskola negyedik osztályába

A kolozsvári hétosztályos zsidó elemi iskolák helyettesíthetik a középiskolák alsó tagozatát

(Cluj-Kolozsvár, aug. 30. Az Uj Kelet tud.) Most, hogy az iskolaév küszöbére értünk, a kisebbségi, főként pedig a zsidó szülők elé újra keserű kérdőjelek merednek. Hová írassa be a zsidó szülő gyermekét, különösen az a szülő, aki nem akarja, hogy gyermeke a vallás parancsainak megszegése árán végezze el iskoláit. Kolozsvár egyetlen zsidó középiskoláját sikerült a közoktatásügyi kormányzatnak megfolytatnia, az állami gimnáziumokban pedig minden intervenció ellenére sem tarthatja meg a szombati zsidó tanulót.

De eltekintve a szombati iráskönyvszertől, minden zsidó szülőnek szíven fekszik, hogy gyermekeit zsidó iskolába járassa, ahol a gyermek a kötelező tananyagon kívül megtanulja saját nemzetének múltját és jelenét és kapcsolatba talál a zsidó nép ideáljaival.

A Tarbut megszűnése óta Kolozsváron a két hitközség elemi iskoláit hét osztályra építette ki, a három felső elemi osztályból azonban semmiféle produkált az a tanuló, aki középiskolában akarta folytatni tanulmányait. A középiskola oktatás törvénye szerint a hetedik

elemi osztály...
...különböz...
...lett a gimnáz...
...és így, az a te...
...meg napiskol...
...dik osztály el...
...változtatson.
...Most, amint...
...értésülünk, a...
...változott. A h...
...napiskolákról...
...napokban me...
...lása ugyanis...
...az elemi isko...
...zett tanuló es...
...vizsgaletele...
...kolák alsó ts...

Jon...
tarto...
da...
Du...

(Bucuresti...
Kelet tud. A...
belügyminisz...
amely egyik...
ban látott ne...
talban a bel...
pölitikai...
mlékezett a...
kéről is. Már...
volt rámutat...
vizster meg...
za a román...
tési a külö...
nek tüntette...
jakká, amel...
et a román...
belügyminis...
te a valóság...
nyilatkozata...
bank az Gy...
romániai zs...
gyetek rd a...
egánamok...
on, a „Nea...
szólót írja...
A nyitá...
gyminiszte...

B...

A ne...
(Bukare...
Uj Kelet t...
tikai élet...
Cantacuzin...
azór volt...
pártnak e...
autószeren...
harcog két...
Cojamé...
cometií bi...
dult. A Kö...
Lobru hegy...
Az autó so...
nem félkez...
letében kie...
ket s az a...
söfför és...
pon csak...
Misu Can...
rült és a...
totta. A h...
vül pedig...
vedett, an...
kák.
— A polit...
villángyo...
mendenit...
vétel vált...
nap este...
tak be az...
párt Cale...
ték a gyá...
ja, a „Dre...
keretben...
Mantu...
nak Szov...

HÖ

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánátzi zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felolvas szerkesztő: Jambor Ferenc.
Az Új Kelet cikkünk utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Pilsudszky csak időnül jött Romániába. Varsóból jelentik: Hivatalos körök kategórikusan megcáfolják azt az elterjedt hírt, mintha Pilsudszky marsall katonai tárgyalások folytatása végett jött volna Romániába. Pilsudszky romániai útjának kizárólagos célja az időülés.

— Két amerikai pilóta lezuhant és szörnyethalt. Newyorkból jelentik: Tegnap Buffalóban Cruttis és Moril pilóták Lindbergh Falcon nevű gépével felszállottak. Egy lakatlan területen a két pilóta gépe lezuhant és mindketten szörnyethaltak.

— Eljegyzési hír. Róth Olga Oradea és Leob Antal Turda helyesek. Mindem külön értesítés jegyett.

— Sugár Frigyes dalestéje. Szorgbaton este Sugár Frigyes, a Magyar Színház volt népszerű baritonistája dalestélyt tart, amelynek programján a klasszikus dalszerzők ismert kompozíciói mellett Reintz-Ady-dalok szerepelnek. Sugár Frigyes ez év őszén Bécsbe megy, ahol a Volksoperhez szerződött. A hangverseny iránt eddig is nagy érdeklődés nyilvánult meg.

— Terstyánszky megérkezett Bukolozsvári ortodox zsidó hitközség a tordai uton új temetője számára telket vásárolt. A temetőt „szőlőhegy” első napján, szeptember kilencedikén, vasárnap fogják fölavatni. Az avatás részleteiről pénteken tanácskozik a Szentegylet vezetősége.

— Istentisztelet. A kolozsvári kongresszusi zsidó hitközség péntek esti istentiszteletére Ferdinand királyi udvarházban este fél 8 órakor kezdődik. A szombat délelőtti muszáli-istentisztelet tíz órakor veszi kezdetét. Mind a két alkalommal kórus közreműködésével fog az istentisztelet lezajlani.

— Tersztyánszky megérkezett Budapestre. Budapestről jelentik: Az olimpiász egyéni kardvívó bajnoka ma délelőtt megérkezett Hegyeshalomra, ahol ünnepélyes fogadtatásban részesítették. Tersztyánszky az ünnepélyesüktől való félelmében titokban akart hazajönni, azonban a katonai parancsnokság pontosan tudósította érkezéséről a sportköröket. Tersztyánszky hazazérkezésekor megcáfolta az újságírók előtt a sportfőrel való visszavonulását a sportköröket. Tersztyánszky hatette, hogy egyelőre nem akar vinni, mert pihentetnie kell idegeit.

— A nagyváradi polgármester a város polgárságával együtt akarja a tanács nyolcvéves programját megállapítani. Nagyváradi tudósítónk jelenti: A polgármester ma leiratot kapott a belügyminisztertől, amelyben felszólítják, hogy a város ivóvívi programját készítsse el. Miután a polgármester a város polgárságának meghallgatásával akarja a programot elkészíteni, előbb meg fogja hallgatni a kereskedelmi és inari testületeket valamint az összes érdekeltségeket és csak azután állítja össze a munkaprogramot.

— Orvosi hír. Dr. Weisz Rapaport Heida orvos nyári szabadságáról visszaérkezett és fogorvosi rendelését tovább folytatja. Uránia palota II. em. 10-12. 3-5 óráig

— Az Új Kelet nagyváradi előfizetői és hirdetői szives figyelmébe Tisztelettel értesítem az Új Kelet nagyváradi előfizetőit és hirdetőit, hogy a munk fiókkiadóhivatalán augusztus hó 20-tól kezdve Rimanóczy-u. 4. szám (II. em.) helyeztem át Az Új Kelet érdekében történő mindennemű értesítések, panaszok vagy megkeresések ide kiüldendők. Kiváló tisztelettel Blum Zsigmond.

elemi osztályt elvégzett tanuló semmilyen különbözeti vizsgával sem kerülhetett a gimnáziumok negyedik osztályába és így, az a tanuló, aki nem elégedett meg nápisiskolai végzettséggel, a negyedik osztály elvégzése után iskolát kellett változtatson.

Most, amint erről hivatalos formában értesülünk, a helyzet gyökerében megváltozott. A hét osztályra átszervezett középiskolákról szóló törvénynek a közeli napokban megjelenő végrehajtási utasítása ugyanis arról is intézkedik, hogy az elemi iskola hetedik osztályát elvégzett tanuló egy egyszerű különbözeti vizsgaletétele után megkapják a középiskola alsó tagozatának abszolutoriumát

és ennek alapján felvehető a középiskola negyedik vagyis az új rendszer szerinti az első, ugynevezett liceumi osztályba.

Ez az intézkedés, ha csak részben is, megoldja a kolozsvári zsidó középiskola kérdését. A két hitközség elemi iskoláinak felső három osztálya nyugodtan tekinthető a középiskola alsó tagozatának, amellyel külön a középiskola alsó tagozatának abszolutoriumát akarja gyermekeivel megszerezni, vagy el akarja vele végeztetni a felsőbb liceum osztályait is, a negyedik elemi elvégzése után beirathatja gyermekét az ötödikbe, mert a hetedik osztály elvégzése után csak egy külön

büzeti vizsgát kell a növendékeknek tenniük, hogy a középiskola alsó tagozatának megfelelő abszolutoriumot megszerezzenek. Az ortodox hitközség iskoláinak kuratóriuma a napokban szülői értekezletet hív össze, hogy a szülőket erről az új helyzetről felvilágosítsa. Addig is felhívja az szülőket figyelmét arra, hogy a beiratkozások vasárnap, szeptember 2-án kezdődnek és szeptember 10-ig be kell iratkozzék minden tanuló, mert aki eddig a dátumig beiratkozva nincs, azt a népoktatási törvény rendelkezései szerint a kerületben lévő állami elemi iskolába hivatalból iratják be.

Jorga szerint a zsidóság semmivel sem tartozik a kormánynak azért, mert megakadályozza az antiszemita excesszusokat

Duce miniszter varsói nyilatkozatának visszhangja a bukaresti sajtóban

(Bucuresti-Bukarest, aug. 30. Az Új Kelet tud.) A napokban közöltük Duce belügyminiszternek egy nyilatkozatát, amely egyik legnagyobb varsói napilapban látott napvilágot. Ebben a nyilatkozatban a belügyminiszter az aktuális geopolitikai problémákról szólva, megemlékezett a romániai zsidóknak helyzetéről is. Már annak idején alkalmunk volt rólunkatni arra, hogy a belügyminiszter meglehetősen ferdítve adta a viszonyt a romániai zsidóság tényleges helyzetét a különösen tulságosan rózsaszínűnek tinte a belügyminiszter azt a politikát, amelyet a liberális kormány folytat a romániai zsidósággal szemben. A belügyminiszter igen loyálisan csempélt a valóságnak távolról sem megfelelő nyilatkozata azonban ugylátszik nemcsak az égvben többé-kevésbé érdekeltek romániai zsidóságnak tünt fel, de felvilágosítottak a komolyabb román politikai életünkre is. Jorga professor lapján, a „Neamul Romanesc”-ben a következőket írja:

van egy igen érdekes s a liberális párt által üzött politikára igen jellemző kitétel is. A kisebbségi politikáról van szó, amelyet a kormány állítólag folytatott és folytat. Duce belügyminiszter azt állította, hogy a „kormány” (olvassd: a kormány és nem a liberális párt) egyezményt kötött a zsidó kisebbséggel. Elmagyarázás nyomán — mondja Duce belügyminiszter. — a kormány energikusan lép fel s fog eljárni a jövőben is minden antiszemita excessussal szemben.

„Alapjában véve — írja a „Neamul Romanesc” — az a választási akvizíció, amelyet a kormány Duce révén kérkedik — egy gyerekség. Formailag az egyezmény érvénytelen, mert a zsidó pártot, vagy a zsidó kisebbséget nem lehet olybá tekinteni, mintha tartozna valamivel annak a kormánynak, amely nem ad neki cserébe semmi más előnyt, mint az ottalmát, amellyel minden kormány az ország minden polgárának tartozik. Vagy, ami a jelen helyzetnek még megfelelőbb, — engedje meg Duce ur,

hogy őszinték legyünk, a megkötött egyezmény semmis s a kormány nem kívánhatja a zsidóktól klauzulák teljesítését. Ez a szerződés semmis, mint ahogy semmiek mindazok a szerződések, amelyek valamely meg nem engedett aktusból fakadnak. És a meg nem engedett aktus pedig, amelyben a kormány bűnösnek találhatott a nagyváradi zavargások elbűrésé.

Az „Adeverul” ugyancsak oitálja Jorga professor lapjának cikkét s a következő igen kategórikus kommentárokat fűzi a belügyminiszter legújabb nyilatkozatához: „Jorga professor véleménye tökéletesen megvilágítja azt a fondőrlatos szempontot, melyet a kormány a zsidó lakossággal szemben való kapcsolataiban vezet. Duce belügyminiszter megmondja tisztán: ha a zsidók rém szavaznak, nyugalom lesz, ha nem, jönnek az antiszemita agitációk. Mert ez tulajdonképpen lényegében Duce interjúja. Várjuk, hogy Duce, szokás szerint cáfolja meg ezt a nyilatkozatot, mint ahogyan már annyi sok nyilatkozatot cáfolt meg.

Borzalmas autókatasztrófa áldozata lett Misu Cantacuzino herceg

A nemzeti parasztpárt designált igazságügyminiszterének élete és pályafutása

(Bukaresti-Bukarest, augusztus 30. Az Új Kelet tudósítójától.) A román politikai életnek súlyos grásza van. Misu Cantacuzino herceg. Romániának többször volt minisztere s a nemzeti parasztpártnak egyik legtekintélyesebb tagja autószerencsétlenség áldozata lett. A herceg két nőrokona, Colompeanu és Cojama társaságában tegnap délelben cometi birtokának meglátogatására indult. A község közelében, az ugynevezett Loru hegyen veszedelmes ut vezet lefelé. Az autó soffőre az egyik utkararulónál nem fékezett elég erővel, a forduló lendületében kiejtette kezéből a kormánykereket s az autó felfordult. Mig azonban a soffőr és az asszonyok csudálatos módon csak kisebb zúzódásokat szenvedtek Misu Cantacuzino herceg az autó alá került és a gépkocsi valósággal összelapította. A herceg mellkasa betört, ezenkívül pedig koponyocsontrapedést is szenvedett, amelyek azonnali halálát okozták.

világ értesítették a tragikus eseményről. Cantacuzino herceggel a román politikai életnek egyik legkimagaslóbb figurája tűnik el a közélet színpadáról. Régi bojár családból származott, amely nagy szerepet vitt Románia politikai életében. Apja George Cantacuzino Lascar Calargiu halála után a konzervatív párt elnöke volt s Romániának többszörös miniszterelnöke. Misu Cantacuzino Párisban végezte el tanulmányait, majd visszatért az országba s egyideig magisztrátus volt. A politikai szereplését mint a konzervatív párt tagja kezdte meg, a pártban történt megváltozások után Take Jonescu mellé állott s mint igazságügyminiszter 1912-ben, midőn a cadrilater Romániához csatolták, ő szervezte meg a romániai igazságszolgáltatási szervezést s az ő nevéhez fűződik a cadrilater részre teremtett igazságszolgáltatási rezsim előkészítése.

Mint meggyőződéses francofil a világ háboru kitörésétől kezdve harcos szószólója volt annak, hogy Románia az antant hatalmak mellett avatkozzék be a háborúba. A Bratiannu-féle kabinetnek igazságügyminisztere volt és ebben a minőségben származása és óriási vagyona ellenére egyik legelkeszebb támogatója és előkészítője volt az agrárreformnak.

A háboru után kitartott Take Jonescu mellett s még két ízben viselte az igazságügyminiszteri tisztséget, majd Take Jonescu halála után beiratkozott a nemzeti parasztpártba. Misu Cantacuzino

lépése annak idején óriási feltűnést keltett, a herceg azonban nagy parlamenti beszédében fejtette ki az ország előtt demokrata hitvallását s történelmi szerepét emellett, hogy Románia közéletét a tömegekre támaszkodó, demokratikus programot valló nemzeti parasztpárt van hivatva szanálni. Óriási vagyon ura volt, amely lehetővé tette neki azt, hogy a nemzeti parasztpártot politikai akcióban gavallérosan támogassa. Janomisa megyében terjednek el birtokai s e megye parasztsága küldte őt a legutóbbi választásokon a parlamentbe.

A képviselőházban állandóan Michalache mellett foglalt helyet s a román parlamentnek egyik kétségtelenül legérdekesebb látványa volt a parasztruhás tanító, — pártvezér s a demokrata princípiumokat valló herceg, akinek alacsony kövéres alakja a parlament egyik legérdekesebb figurája volt. A herceg egyben a nemzeti parasztpártba való belépésével állandó támadási felületet adott a „Viitorulnak”, amely egyetlenegy alkalmat sem mulasztott el, hogy Misu Cantacuzino származására és vagyonára hivatkozva, ne emlékezzék meg gunyoros hangnemből a nemzeti parasztpárt demokráciájáról.

Halála elsősorban a nemzeti parasztpártot érinti igen súlyosan, amelynek egyik legfőbb támogatója volt. A jövő nemzeti parasztpárti kormánynak ő volt designált igazságügyminisztere.

Hölő r gyermek-hintőpor illa dobozban nélkülözhetetlen a csecsemőnél

SPORT

A magyar minisztertanács újabb is a gazdasági minisztérium felállításával foglalkozott. Budapestről jelentik: Megbízható értesülés szerint a tegnapi minisztertanácson újra az ujonnan felállítandó gazdasági minisztérium ügyét vitatták meg, melynek élére mint tárca nélküli miniszter Bud János, a jelenlegi pénzügyminiszter kerülne. A z új minisztérium egyesítésénél magában a kereskedelmi, népjóléti és földművelésügyi minisztériumokban eddig intézett gazdasági természetű dolgokat. Bud helyébe a pénzügyminiszteri tárca élére Wekerle Sándor, volt miniszterelnök és pénzügyminiszter hasonló fia kerülne.

Nagy táncverseny és szépségverseny a Lydo-ban. A szombatesi művészt, amelyen a legkiválóbb román és magyar művészek lépnek fel, az idei szezon legművészebb nyári mulatsága lesz. A gazdag műsor szeméremmel várta a nézőket, a nagy érdeklődéssel várt tánc- és szépségverseny értékes díszdíjak díjazásával. Szombaton délután rendkívül szórakoztató gyermeknap lesz bájos kis gyermek primadonnáknak és elsőrangú művészek fellépésével. A Lydo vidám szombati mulatsága reggelig fog tartani.

A filmisoraí internátus meleg családi otthon.

A szovjet újból behozta az általános katonakötelezettséget. Londontól jelentik: A Manchester Guardian részleteket közöl a szovjetnek a napokban kiadott honvédelmi törvényéből, amely újlag behozza az általános katonai szolgálati kötelezettséget. Katonaköteles minden férfi 14-40 éves koráig. A 19-20 éveseket évente egy-egy rövidebb előzetes kiképzésre hívják be, míg a tényleges szolgálat a 21-ik életévvel kezdődik és 5 évig tart, de az utolsó két év alatt hosszabb szabadságok szakítják meg. A kombattáns szolgálatból ki van zárva az ugynevezett burzsoá-elem, amely külön hadmentességi adót is fizet. A törvény szerint a pacifista elvek nem mentesítik a hadkötelezettség alól.

Hét ember halálos megmérgezése egy fertőtlenített hajón. Baltimoreból jelentik: A napokban Baltimore kikötőjébe érkezett Délamerikából a Steel Inventor nevű hajó. Amikor az utasok eltávoztak a hajóból, az egész hajót mérges gázokkal árasztották el fertőtlenítés céljából. A fertőtlenítési eljárás után a matrózok bementek a hajó egyik raktárhelyiségébe és ott legnagyobb meglepetésükre a hordókban hét hullát és kilenc félig megfukadt embert találtak. Kiderült, hogy ez a szerencsétlen 16 ember ingven utazott a hajón a hordókban. Nem tudtak kiszállni a többi utassal és nem tudtak elmenekülni a mérges gázok elől. Ebbe pusztult bele a hét ember.

Felavatták a gyógyíthatatlan gyermekek otthonát Budapesten. Budapestről jelentik: Ma avatták fel Budapestben a gyógyíthatatlan gyermekek részére az első ápoló otthon. Úgynevezett ma leplezték le a Csécsé-hegyi dumi oldalán a mohácsi csata emléktábláját.

Féltékenységi dráma Szentendrén. Szentendréről jelentik: Schell József vállalatigazgató tegnap féltékenységgel felapáccsal leittette feleségét, majd felakasztotta magát. Az ucca népe arra lett figyelmes, hogy Schellék kutyája borzalmasan vont a kapuban. Az ucca népe erre erre fordította a lakást és behatolva, Schell holtan, az asszonyt eszméletlenül, nagy vérvesztésig közben találták meg. Az asszony életbenmaradása reménytelen. Beszállították a Szent János-kórházba.

Akiknek nem tetszik a nyaktilóval való gyilkosság. Párisból jelentik: A nyaktilóval való kivégzés, amelyet a múlt hét végén alkalmaztak először Francia-Morokkóban, tengeri feljáróként a marokkói benschülött lakosság körében óriási felháborodást keltett. A benschülött mohamedán paraság azt állítja, hogy a kivégzésnek ez a módja élesen ellentétben áll a Korán rendelkezéseivel, amelyek szerint hitnemzedán csupán akkor lehet a paradicsomba, ha minden testrésze épen marad. A marokkói mohamedán főpapság erőlyes tiltakozásra készül a francia hatóságoknál.

Folyékony levegő hajtja az új rakétamotort. Boroszlóból jelentik: A Verein für Raumschiffahrt egy mérnöke szakértőknek bemutatta találmányát, egy újfajta rakétamotort, amely Opel találmányától abban különbözik, hogy nem lőporral van töltve, hanem folyékony levegő hajtja és 500-szor olcsóbb mint a lőporos motor. Először repülőgépre fogják felszerelni és úgy próbálják ki.

Elszakadt egy uszó akna: felrobant egy hajót. Az Egyesült-Államok vízrajzi hivatala figyelmeztetést tett közzé, amely szerint az Atlanti-óceánon a mainei partok magasságában tengeralatti akna szabadult el. Az akna elegendő dinamitot tartalmaz egy nagyobb gőzhajó elküldésére és a portlandi tüzérségi raktárból származik. Az akna elszakadását csak akkor vették észre, amikor már a nyílt tengerben elütt.

Eltört egy bombamerényő francia festőt. Párisból jelentik: A párisi rendőrség Maisonnban abban a pálmában tartóztatta le Lafette festőt, mikor egy henteskessel le akarta szúrni a feleségét. A festőt betörésért már több ízben börtöntették a mezejtett házkutatásnál nagyértékű lopott holmit találtak a lakásán. Fennforog a gyanu, hogy ő a értelmiszerzője annak a bombamerényőnek, melyet huszár tus elején Sartrouvilleben egy olasz hidroplán ellen elkövettek.

Meggyilkolta öt gyermekét és öngyilkos lett egy asszony. Kovnából jelentik: Borzalmas parasztragédia történt a litván főváros közelében egy községben: Dembiowszka Elza 29 éves asszony öt gyermekét, akik közül a legfiatalabb öthónapos, a kútnba fojtotta, azután maga is a vízbeugrott. Férje, aki mezei munkán volt, késő este tért haza és nem találta családját. A szomszédok segítségével végigkutaták a házat és a kútnban találták meg az asszonyt és öt gyermeke holttestét. Azt hiszik, hogy az asszony megőrült és elmezavarában követte el borzalmas tettet.

Bölnyecsordával ütközött össze egy személyvonat Moszkvából jelentik: Bahu közelében egy személyvonat összeütközött egy bölnyecsordával. A bölnyek ellepték a sineket és a vonat hosszú ideig kénytelen volt vesztegelni. Végül a vezető azt hitte, hogy ha lassan megindul, a bölnyek elta karodnak a sinekről. A bölnyek azonban nem mozdultak és a mozdony több bölnyelt elgázolt. Emiatt a vonat késiklott és több utas életveszélyesen megsebesült.

Öt év alatt hatszázhatvanöt ezer házasságkötés volt Csehszlovákiában. Prágából jelentik: Az állami statisztikai hivatal jelentése szerint, Csehszlovákiában 1922-től 1926. év végéig 665.000 házasságot kötöttek. A legtöbb házasságot Csehszlovákiában a lengyelek kötötték, ezután következnek az oroszok, majd a csehek, zsidók, németek és végül a magyarok.

Ujságírók-Nyomdászok „Barátságos” mérkőzés, amelyen a két együttes a legfantasztikusabb összeállítással szerepel. A mérkőzés éppúgy próbaköve lesz az újságírásnak, mint a nyomdásziparnak. Az erdélyi sajtó reprezentánsai ezúttal kell bebizonyítsák az újságírók elvességét, a nyomdászok pedig meg fogják mutatni, hogy nemcsak az újságot tudják elkészíteni, hanem az újságírókat is. A mérkőzés sokkal izgalmasabb lesz, mint egy kabaré.

KMSC-Juni barátságos mérkőzés a városi sporttelepen. A rokonszenves kolozsvári munkáscsapat újabb nívós mérkőzéssel kedveskedik publikumának vasárnap, amikor az ország egyik legerősebb csapatát, a Juult látja vendégül. A zsilvölgyi munkáscsapat a legutóbbi kolozsvári szereplése alkalmával bizonyította be nagy klasszist és ez is egyik oka az általános érdeklődésnek, amely a mérkőzés iránt máris megnyilvánul.

Szenzációsnak ígérkezik a Haggibbor vasárnapi kertünnepélye. A Haggibbor ezidei nyári kertünnepélyét a város zsidó társadalmában nagy érdeklődés előzi meg. A Haggibbor nyári mulatságai mindig a szezon legsikerültebb eseményei voltak, ezidén pedig olyan élvezetes és művészi nívón mozgó mulatságot rendez, amely mellett a legnagyobb érdeklődésre és támogatásra tarthat számot. A nyári mulatságok délután 4 órakor kezdődik az újságíróklub kertünnepélyében, Gara Ákos mesedélutánjával. A népszerű mesemondó előadása után gyermek szabad színpadot rendeznek, amelyen az ismert kolozsvári gyermekművészek fognak fellépni. Este a legjobb kolozsvári művészek és műkedvelők fellépésével műsoros estélyt rendeznek, amelyen Selmezy Mihály, a Magyar Színház kitűnő komikus konferál. Az estélyt színművész, aki önálló estélye előtt a Haggibbor kertünnepélyén mutatkozott be a közönségnek, akik mellett a legutóbbi műkedvelők is fellépnek a műsoron. Így művészi számnak ígérkezik Heller Iboly és Gergely Böske groteszk táncra. A műsoros estélyt követő tánc mulatságon nívós szépségverseny, férfi csunyaságverseny és egyéb szórakoztató apróságok fognak emlékeztetést tenni a mulatságot. A Haggibbor ambiciózus rendező gárdája vállvetett munkával dolgozik a mulatság sikerén és Kolozsvár zsidó társadalmának támogatására tart joggal számot.

A Haggibbor szezonnyitó pingpongversenye. A Haggibbor folyó év szeptember 8-9-én szezonnyitó klubközi pingpong versenyt rendez az újságíróklubban, melyre a T. Társaság versenyzőit ezúton tisztelettel meghívjuk. Versenyfelhívás: 1. Férfi egyes I. osztály, 2. Férfi egyes II. osztály, 3. Női egyes, 4. Férfi páros, 5. Vegyes páros, 6. Ifjúsági egyes, 7. Csapatverseny. Versenyfeltételek: A versenyen csak az FSSR által affilált sportegyesületek versenyzői vehetnek részt, a magyar ping-pong szövetség elfogadott szabálya alapján. A II. osztályban csak az azon versenyző indulhat,

aki az I. osztályban nyilvános versenyen helyezve nem volt, vagy a II. osztályban I-II. helyezést el nem ért. Ifjúsági korhatár 18 év. A csapatverseny 3-as csapataokra vonatkozik és egy klub több csapata is benevezhet. A győztesek arany ezüst, illetve bronz éremmel lesznek jutalmazva. 5 induló esetén három, 1 induló esetén a két első, 3 vagy ennél kevesebb induló esetén csak az első helyezett lesz díjazva. Nevezési díj ifjúsági 50, egyes számokban 60, páros számokban 100 és csapatversenyben 120 lej. Nevezési zárhat 1928 szeptember 7-én délután 6 órakor. Sorsolás aznap este 9,30 órakor az újságíró klubban. Verseny kezdete szeptember 8-án (szombat) délután 3 órakor. A versenyen a Cluj-i székelyes márkák nélküli labdákat használnak. Nevezések a Haggibbor címén a Radorba küldendők. Tét nélküli nevezések figyelembe nem vétetnek.

Turista kirándulás. Az Erdélyi Kárpát Egyesület szept. hó 2-án (vasárnap) kirándulást rendez a Melegszamos-ölggybe. Indulás szombaton este 11 órakor. Gyülekezés a Mátyás-ház előtt. Vendégeket szívesen lát az Egyesület. Vezető Haltrich Árpád.

A japánok szép szereplése a berlini uszóversenyen. Berlinből jelentik: A berlini nemzetközi uszóverseny száz méteres gyorsúszásán Takahashi japán 59,5 mp-re győzött. A 200 méteres mellúszást ugyancsak japán uszó, Tsuruta nyerte 2 perc 51,2 mp. alatt, a 400 méteres hátsúszásban első Kneppers Berlin 1 perc 14 mp. alatt.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben - 400 lejről kapható az Uj Kelet könyvosztá-ban

Amerikai ásatások Athénben. Rockefeller pénzén. Athénből jelentik: Az Exchange Telegraph azt írja, hogy az amerikai követ közbenjárásával a görög kormány koncessziót adott amerikai tudósoknak az ásatásokra az Akropolisz nyugati oldalán és Theseus temploma körül. A tudományos ásatásokat Rockefeller áldozatkészsége tette lehetővé, de kivülé más amerikai millió mosok is nagy összegeteket adományoztak. Venizelosz miniszterelnök megígérte a követnek, hogy azt a törvényjavaslatot, amellyel a parlament az ásatásokra adott engedélyt, jóvá fogja hagyni és mint legsürgősebbet fogja a z új parlament elé terejteni. Az engedményes amerikai társaság vállalkozott rá, hogy 250 földmívelést a zett területekről ki fog teleltetni amerikai pénzen más alkalmas területekre, mert az ő földjükon lesznek ásatások.

Iskolai beiratások felsőbb rendeltre szeptember eleje előtt megkezdődnek. Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy gyermeküknek harisnya és kötöttáru szükségletüket már most szerezzék be Sipos-nál Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 8. számú üzletében, mert a későbbi jelentkezők esetleg lemaradhatnak ezen iskolai évben a Sipos cég által nyújtott sok előnyről.

Nagy befogadóképességű

üzlethelyiséget

keresek Cluj város középpontjában, lehetőleg a Piața Unirii (v. Főter) vagy a Calea Regele Ferdinandon (v. Weselényi-utca és Ferencz József-ut eleje). Részletes ajánlatok „Elco” Str. Regina Maria 32. (v. Deák Ferenc-utca) küldendők

Kolozs G L U Fiókja Affiliált vármegyei G r-t. Székelyben és népből delyezett dev

HALLO! Régi bélyegzőkből újat készíttetnek az ujonnan megnyitott bélyegzőgyárban **„BALKIRS”** Teleki-utca 4. Oradea, **HALLO!** Central: BISTRITA központ

Közgazdaság

Az olasz tőke bekapcsolódást keres Románia bányatermékeinek kiaknázására

Rövidesen olasz nagyiparosok és tőkések jönnek Romániába a lehetőségek tanulmányozására

(Bucuresti-Bukarest, aug. 30. Az Új Kelet tud.) A román nemzetközi bányászati kiállítás alkalmából, amely a napokban zárul be, általános érdeklődést keltett Románia gazdag és változatos kiállítási anyaga, Románia szereplése a kiállításokon már azért is feltűntést keltett, mert az előző években tartott olasz kiállításokon nem vett részt. Az olasz gazdasági körök éppen ezért nem csupán udvariassági akusznak tekintik azt, hogy most saját csarnokkal szerepel Románia, mert tudják, Románia ezzel azí akarja dokumentálni, hogy milyen lehetőségek nyílnak az általa kiaknázása terén a vállalkozó tőke részére.

Az olasz tőke, amely már eddig is po-

zióit szerzett magának a romániai piacon, hír szerint meg is tette az előkészületeket arra, hogy részt vegyen Románia természeti kincseinek kiaknázásában. Egyik nagy olasz konzorcium már meg is kezdte a petróleummezők összevásárlását, amelyek kibermelését a jövő év tavaszán kezdik meg. De élénk érdeklődés mutatkozik az olasz pénzügyi körökben a romániai szénbányák és különösen a földgázforrások iránt. Hír szerint a közeljövőben egy olasz tőkéscsoportból és nagyiparosokból álló csoport jön Romániába, annak tanulmányozására, hogy üzleti szempontból melyek a legalkalmasabb termelési ágak, amelyekhez az olasz tőke bekapcsolódhatna.

Nem adnak koncessziót a CFR alkalmazottaknak szükségleti cikkekkel való ellátásra. Bukarestből jelentik: Több fő városi és vidéki cég nemrég azt a javaslatot tette az államvasutak vezérigazgatóságának, hogy hajlandók vállalni a CFR összes alkalmazottainak élelmiszerrel és ruházati cikkekkel való ellátását, ha erre koncessziót kapnak. A terv szerint a vasutasok részletfizetésre kapták volna a szükséges árukat és a részleteket a fizetésükből vonták volna le. A CFR vezérigazgatósága tegnap foglalkozott az ajánlattal, amelyet elutasított.

MAERUTH Cluj, P. Műhely Viteazul 39. szám.

Díszkötéses
Machzorok
Selyem és gyapjú
Taleszek
és az összes rituális cikkeknek
legolcsóbb beszerzési forrása

Színház - Művészet

Kerekes Ilonka bemutatkozása a Magyar Színházban. Egy fiatal és meglepően tehetséges drámai színész nő mutatkozott be tegnap este Kolozsvár közönségének Herczeg Ferenc: Kék róka című, finom tónusú vígjátékának reprize keretében. Kerekes Ilonka ezuttal először lépett fel színpadon. Nem azért honsátjuk ezt előre, miráha Kerekes Ilonkának szüksége lenne erre a melegezőzésre, ellenkezőleg, a fiatal művész olyan kiforrott játéktílust és rutinos otthonosságot árukt el a színpadon, mintha már hosszú és sikeresen bővelkedő művészi múlt állana előtte. A hallgatóság mindennek előtt zengő, lágy és hajlékony hangjával fogta meg, amelynek széles skáláján az érzések gazdag variációkat szolgáltatta meg. Végig az egész előadás során egyetlen erőfeszített, vagy hamis hang nem hagyta el aikát. Friss és közvetlen előadásmódja eleven ritmussal töltötte meg szerepét és besztározta az egész előadást. Egészen bizonyos, hogy ezen a téren még nagy fejlődési lehetőségek előtt áll Kerekes Ilonka. Megnyerő exteriőre és biztos fellépése kellemes színpadi látványt nyújt. A kolozsvári színház drámai fogja jelenteni ennek a lehetőséges színésznőnek szerződötetése. (m.)

A Magyar Színház műsora:

Péntek: Romeo és Julia. (Shakespeare-tragédia új betanulással, új szereposztással, Nagyon olcsó mozi-helyárrakkal, Szám: 418.)

Szombat: Szeretők iskolája. (Az új idény első előadása. Párisi vigjáték-ujdonság, először, Poór Lili főlépésével, Premiére-bérlet 1. sz. Szám: 1.)

Vasárnap fél 9-kor: Muzsikus Ferkó. (Operette, nagyon olcsó mozi-helyárrakkal, Szám: 2.)

Vasárnap 6-kor: Szeretők iskolája. (Ujdonság 2-odszor, Rendes helyárrakkal, Szám: 3.)

Vasárnap háromnegyed 9-kor: Marinka a táncosnő. (Operette-repriz, Kondor Ibolya szerződött tag bemutatkozása Napi bérlet 1 szám, A. Szám: 4.)

Hétfő: Szeretők iskolája. (Ujdonság 3-adszor, Napi bérlet 1 szám, B. Sorozatszám: 5.)

A színházi iroda hírei:

Szeretők iskolája: holnap este. Az idei évad első premierje s egyszerűsége miatt az idei évad első premierbérlete holnap este lesz. A tavalyi párisi színházi évad legragyogóbb szenzációja, a Szeretők iskolája című elragadóan kedves, finom és szellemes vigjáték fog bemutatásra kerülni. Főszereplők: Poór Lili, Laczkó Aranka, Marsi Gizi, Petroczy Alice, Székelyhidv Adrienne, Hoykó Ferenc, Tóth Elek, Mihályffy László. Vasárnap 6 órakor lesz a Szeretők iskolájának második, hétfőn pedig a harmadik előadása.

Vasárnap este mutatkozik be az új primadonna: Kondor Ibolyka. Primadonnaavatás lesz vasárnap este a Magyar Színházban. Kondor Ibolyka a jövő évad operettegyüttesének nagyszerű primadonnája fog először föllépni a Marinka a táncosnő című operettrennizében.

Ma este Shakespeare előadás: mozi-helyárrakkal. A legnépszerűbb Shakespeare-tragédia, Romeo és Julia fog ma este nagyon olcsó, ugynevezett mozi-helyárrakkal színtekertülni. Legdrágább jegy 50 lej, legolcsóbb jegy 10 lej.

Az új énekes bonvivant bemutatkozása. Solyom Győző a színház új énekes bonvivantja, akit a legjobb hírek előznek meg, kedden este a Cirkuszhercegnőben fog bemutatkozni.

Vasárnap délután félháromkor: Muzsikus Ferkó mozi-helyárrakkal. Vasárnap délután félhárom órakor a Muzsikus Ferkó című pompás, magyar operettujdonságot adják rendkívüli olcsó mozi-helyárrakkal.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Allástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Frissen olvasztott **libaszir** kapható Tímár-u. 2. Abraham.

A kolozsvári zsidó árvagondozó kötszövő műhelyébe munkálányokat felvez. Jelentkezni Fecske-utca 8. szám alatt lehet.

Ugyes, perfekt magyar román gépirónó azonnalra állást keres szerény fizetéssel. Cim a kiadóban.

Barzel
fierarie - vasúzet
CLUJ
(Kolozsvár) P. M. Viteazul 13. szám.
Telefon 10-43

Tg-Mureşen, francia intézetet járó leánykát zsidó uricsalád elhászra elfogad zongora használatát. — Megkereséseket családtag jellegre a kiadóba.

Megbízható izr. leányt keresek, ki főzni tud. Goldstein D., Albesti (lángá Sighişoara).
Ocska tégtát és követ veszek. Cim a kiadóban.

Corso filmszínház műsora

Pénteken 5. fél 8. fél 10 órakor: Bolygó zsidó II. rész. Eugen Süe világhírű regénye filmen.

Szombaton 5. fél 8. fél 10 órakor: Bolygó zsidó II. rész. Eugen Süe világhírű regénye filmen.

Vasárnap 3. 5. 7. 9 órakor: Premier. A földi paradicsom. A legújabb, modern vigjáték. Főszerepben: Reinhold Schünzel, Charlotte Ander.

Hétfőn 5. 7. 9 órakor A földi paradicsom. A legújabb, modern vigjáték. Főszereplők: Reinhold Schünzel, Charlotte Ander.

Amateurok, fényképezészek!
Fényképezési cikkeit a legolcsóbban
BERNAT
papíráruházni, Piaţa Unirii 29. sz. alatt
szerezhetik be.

Ortodox izraelita leányotthon és internátus Oradea (Nagyvárad)
Szaniszló-u. 13. Gondos ellátás, szigorú családi nevelés, tanári felügyelet, oktatás és testgyakorlat, kézimunka, zene és idegen nyelvek. Komoly érdeklődőknek prospektust küldünk.
Német házi nyelv!

Palma - sarkok
olcsóbbak lettek

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
GLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkéi 85 millió lej.

Affiliált intézetek: Torda-aranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúr, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedelgyességgel devizahely. Arurak'arai a vasut mellett.

versenyet
osztályba
usági kon
3-as csapa
több csapa
arany
lesznel
három,
gy ennél
a első he
díj ifjusá
ros szá
ben 120 lej
er 7-én de
este 9.30
Versenj
nbat) dél
a Clujor
akut hasz
or címér
lkühi neve
K. K.
elyi Kárpá
ssárnap) ki
mos-völgy
11 órakor
Vendége
Vezető
a 'berlia'
fik: A be
áz métere
59.5 mp ne
méteres
án uszó
mp. alatt,
Kneppers
sidó
énye két
0 lejért
vosztl-bar
ében Ro-
elentik: Az
L, hogy az
ával a gó-
tote ameri-
a az Akro-
escus tou-
s Visatás-
ége tette
rikai millió
adományos
nök meg-
a törvény-
ament az
jóvá fog-
ebbet fozia
tioni. Az
aság vál-
lyvest a jé-
piteré ame-
terítetekre,
k ásátások.
b rendelet-
egkezdőd-
elmét, hogy
köttártu
erezék be
erdinand 8.
ésőn jelent-
ak ezen is-
al nyugtott

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

45

Azóta minden hétfőn és esütőfőknön bójtöltek, Reubeniől megkérdezték, hogy közeledik-e „a nagy, félelmetes nap”. És jöttek más követek is testvéri üdvözléssel Tlemzenből, Maskarából, Bochariból. Mindenütt reménykedés mocsanása érződött.

Még Spanyolországban, az elfojtás fészében is felfakadtak a félig kiszáradt források. Hitükhöz hű maradt zsidók seregei menekültek a határon Portugáliába, ahol a marranusokra jobb jövő várakozott, vagy legalább is nyugalomban élhettek. Kampo majorban telepedtek le.

A spanyol inkvizitor, Sellaya, nába kívánta a spanyol alattvalók kiadatását. Ekkor egy erőszakos tette határozta magát, arra, hogy néhány marranus családot, akik Bajadoban laktak elfogatott kezesekül. A Kampo-majori menekülteket rémület fogta el: tudták, mit jelent az, az inkvizíció börtönében fogolynak lenni. Követeket küldöttek tehát Reubenihez, akit a szétszórtásban élő zsidóság vezetőjének és királyának tekintettek, tanácsért és segítségért.

Reubeni nem fogadta őket. Kedvenc tanítványa, Eliahu azonban közbevetette magát a szerencsétlenekért. Mindegyiknek volt barátja, vagy közeli rokona a Badajozban ártatlanul kintzett foglyok között. Mindegyiket kinezta a lelkiismeret azért, hogy ha akaratlanul is, de előidőzje volt a badajozsi zsidók nyomorúságának. Térjenek vissza önként a rabságba? Ugy sem használt volna semmit. Mert az inkvizíció ritkán engedte el áldozatát. Mindig akadt egy kifogás, amivel a paró folytatni lehetett, mindaddig, amíg a büntés teljesen megsemmisíthetetlen. Ki segíthetett volna rajta kívül, a hatalmon kívül, akit a király füle szívesen hallgatott?

A szár nem rendült meg. „Az mondják, hogy Firme-Fé megérkezett Badajozba, hogy az inkvizitor az ő tanácsára fogatta el a tuzsokat. Nekünk fegyvereink vannak, miért hagynánk továbbra életben az árulót?”

A szár elillotta a további beszédet. „Önbe vetették reményüket, amikor átléptek a határon”. „En nem hívtam őket”. Sikerei közepette, melyektől az egész világ visszhangzott, Reubeni keményebb, kegyetlenebb volt, mint valaha. Kinjai napról-napra nagyobbodtak. Most valóban minden kockára volt téve. A király összehívta tanácsosait. A döntést lenetelt várnai, amelyet nem volt szabad befolyásolni, egyetlen elővigyázatlan szó, egyetlen elővigyázatlan mozdulat által sem. Hogy az inkvizíció elhárította az ország feje felől, ez a győzelem, amelyért hálás szívek ezrei dobogtak felé: ez közömbös volt a szárnak, meglehet, még kedve ellen való is. Nem állja-e útját ez a feltűnés és izgalom a nagyobb dolog elérésének?

Reubeni pedig szilárdan elhatározta, hogy nem engedi magát aprópénzzel kifizettetni a sorstól. És egy ilyen erős mellesiker valóságos veszélyt jelenthetett, mindent elronthatott.

„Semmi kedvem sincs hozzá” — morgogta dühösen maga elé, amikor valami ellágyulást tapasztalt magán; „semmi kedvem sincs hozzá, hogy napjaim végén mint félbemaradt Messiás, fogatlanul, félőrülten üljek egy toronyban és képeket mázolja Jeruzsálem romjaival”. Mihelyt gyengének érezte magát, szégyenletes emlékeket keresett elő, hogy magához térjen. Jól tudta ugyan, hogy egészen másról van szó, nem az ő egyéni jóérzéséről öreg napjaira. De szándékosan kereste ki ezeket az alacsony gondolatokat, nehogy el legyen magától ragadtatva, amit most még veszélyesebbnek tartott, mint egyébkor. Tervének hideg, mérész véghezvitele előtt állott. Hogy kijózanítja magát, úgy bánt saját magával, mint egy olyan, akit a legalacsonyabb indítók vezérlelnek.

„A király követe — Garcia de Noronha”.

Garcia belépett, fekete köpenyben, széke szakállal. Hosszu, szőke szakállát lerántja, köpenyét kitarja. Pires Molcho az, aki Reubeni előtt térdel.

„Hetek óta nem bocsájtanak be a szolgálai. Bocsanat ezért a maszkért. Saját szájából akarom hallani, hogy az ön megbízásából történik-e ez?”

„Igen”. Mint amilyen kegyetlen önmagával szemben, annyira gyöngédtelem másokkal szemben is Reubeni. Az a gyanuja, hogy Molcho áruló, nem igazolódott ugyan be. Annak idején attól tartott, hogy Molcho az emlékiratot nem fogja átnyújtani a királynak, csak kicsalta a kezei közül, hogy elienségei kezeibe jusssa. Ez azonban nem következett be. A király megkapta az rást, és mindenki más előtt titokban maradt. Molcho tehát nem akarja félrevezetni? A befejezés még semmit sem bizonyít. És inkább tulsok elővigyázat, mint tulkevés!

„Igen, az én megbízásomból történt. És most hagyjon magamra!”

Az ifju arca mély bánattól halványodik el. Lecukott szemhéjai alól könnyek szivárognak. „Miért is, — miért?”

Mialatt Reubeni megindulás nélkül, szinte valami elégtétellel figyeli a hatást, lármá hallatszik az előszobából.

Az ajtó erőszakkal felnyílik, a szolgák nem bírják a kétségbeesett embereket visszatartani.

Ök azok, a követek Kampo majorból, megkínözva, lenyuzva, rongyokban, úgy, ahogy a határokon át menekültek.

„Segítség! kegyelem!”

Hiszen könnyű volt tettetett szigorúságai fordulni a kedves tanítványhoz, mialatt a követek az ajtó előtt várakoztak: „En nem hívtam őket”. Ezeknek a lobogó szemeknek, kiéhezett tekinteteknek, ezeknek a göröcsösen a levegőbe meredő ujjaknak a látására azonban a szár hangja is felmondja a szolgálatot. Mégis kimondja szorultságában az elutasító szavakat. Csak hogy gyengén, meggyőződés nélkül, szinte önmaguknak ellentmondva hangzanak: „Nem hívtam önöket”.

„Kinpadra feszítik a foglyokat”. Kiált fel az egyik.

Össze-vissza keverednek a hangok: „Mi ismerjük a börtönöket Badajoz város falaiiban, — sötétek és bűzösek, mint a pokol, — ott nincs kegyelem, mint ahogy Firme-Fénéll síros, — rettenetes kínzásokat talál ki, hogy vallomásra bírjon, kifeszítik és fojtogatják az embereket, — annak, aki nem akar vallani, egyik fogat a másik után huzzák ki, — egyik körmet a másik után reszelik le — lehuzzák elevenen a bőrét.”

Talán egy angyal örködött fölötte, mert különben elvesszett volna, nem érte volna meg a reggelt. És most élet és halál között lebegett.

A szár rögtön felkereste. Amint belépett a toronyszobába s meglátta a szenvedő, halálsápadt ifjut az ágyban, eltűnt a haragja. A betegégy homályából a lelkesedés fénye ragyogott elő. Molcho elragadtatva nyújtja felé reszkető kezét: „Nincs többé hiba rajtam”.

Melle hevesen emelkedik, hangja alig hallható. Szemei kifordultak. Mintha utolsó erejét gyűjtötte volna össze, hogy kiadja ezekkel a végső szavakkal. Molcho teste összeesik, mint egy levegővesztett hólyag.

„Ajulás — vagy a halál — sötétíti el szemeit.

Egész estig ül az ágyánál Reubeni. Tanítványai lábujjhegyen járkálnak, most már hittestvérik ápolói. A történetek szentsége nyugszik mindnyájuk tekintetének csendes, tiszta határozottságában. Reubeni vizsgálgatva nézi meg újból és újból, valahányszor magához tér töprengéséből. Harcosokat akartam nevelni belőletek s most úgy topogtok, mint a bárányok, rég, rég nem láttam én odaadó jámborságotok tényét egyiketek arcán

Fordította: dr. Hamburgné Beeski Irén

amit várnak tőle, amit lesnek az ajkairól.

Vannak pillanatok, amikor csak egy szép emberi arc vigasztal meg bennünket, az utolsó menedék, mely ellenszegül a pusztulásnak, — amikor ez az egyetlen, amit a gondolatok zür-zavarára nem tud elértekteleníteni és nemességétől megfosztani. Reubeni szemei, szorongatatlansága perobeen vággyal tapadnak Molcho tiszta vonásaira, világító homlokára. Itt még tisztán uralkodik az isteni törvény, mely a világot teremti, hogy fennállhasson és boldog legyen. Már nem erős és kárörvendő — részvétért könyörögve emeli fel a kezét. „Láthatod, hogy áll velem a dolog” — mondja ez a kézmozdulat.

Molcho arra magyarázza, hogy beszédre szólítják fel. Semmit sem vett észre a mester körüli zür-zavarból, egyre csak őt látja és magát, az egész világból csak kettőjük. Most alázatosan közeledik. „Egy álmot láttam, amelyben az ön keze végezte rajtam a körülméletést”.

Reubeni felkiált, úgy érzi, hogy feje megcsikordul sarkain. Minden forog körülötte. Kérések, mindig csak kérések, gyengítések — senki nem segít neki, — és mindenki olyan dolgokat kér, amit nem teljesíthet, — sebzik a szívét — és mire mindez, mire ez az egész szörnyű szenvedés!

Jó lenne örületbe menekülni. És érzi is már a léptét a közelében.

Most örvöngve, ruháját megszagratva, mellén, közéjük rohanna, — a szolgák és tanítványok azonban közben az egész csapatot kiszorították a szobából. Csak Molcho maradt vissza, újból előlépve a szoba sarkából. Reubeni uja messziről a falhoz támasztja őt: „Ez is a többiekkel! Ez is!” Az ifjut kivetkzik, a szár pedig kimerülve összereszkedik.

Másnap egy levelet hoznak. „Uram és prófétám! Jól tudom, hogy joga van bizalmatlannak lenni hozzám, mivel én egész a tegnapi napig nem hajtottam végre magamon Isten törvényét. Ezentul ne legyen többé bizalmatlan hozzám. Ugy folyt a vér belőlem, mint egy erőszájú kutból. Ha kegyes óhajtana lenni hozzám, úgy küldjön hozzám egy zsidó orvost és ne zárják el előlem többé a magasztos titkokat”.

Reubeni sietve küldte el hozzá Eliahu, aki járatos volt orvosi dolgokban. Hihetetlen dologgal tért vissza: Molcho körül-mélte magát. Este kibérelt egy toronyszobát egy öreg marranusnál és még azon éjjel minden segítség nélkül végrehajtotta magán a rettenetes operációt. Sem a szörnyű fájdalmak elképzelése, sem maguk a tényleges fájdalmak nem riasztották vissza.

Talán egy angyal örködött fölötte, mert különben elvesszett volna, nem érte volna meg a reggelt. És most élet és halál között lebegett.

A szár rögtön felkereste. Amint belépett a toronyszobába s meglátta a szenvedő, halálsápadt ifjut az ágyban, eltűnt a haragja. A betegégy homályából a lelkesedés fénye ragyogott elő. Molcho elragadtatva nyújtja felé reszkető kezét: „Nincs többé hiba rajtam”.

Melle hevesen emelkedik, hangja alig hallható. Szemei kifordultak. Mintha utolsó erejét gyűjtötte volna össze, hogy kiadja ezekkel a végső szavakkal. Molcho teste összeesik, mint egy levegővesztett hólyag.

„Ajulás — vagy a halál — sötétíti el szemeit.

Egész estig ül az ágyánál Reubeni. Tanítványai lábujjhegyen járkálnak, most már hittestvérik ápolói. A történetek szentsége nyugszik mindnyájuk tekintetének csendes, tiszta határozottságában. Reubeni vizsgálgatva nézi meg újból és újból, valahányszor magához tér töprengéséből. Harcosokat akartam nevelni belőletek s most úgy topogtok, mint a bárányok, rég, rég nem láttam én odaadó jámborságotok tényét egyiketek arcán

Aranyér
Anusol-Goedecke

Több mint 25 éve a legbiztosabban bevált. Alkalmazása egyszerű. A fájdalom azonnal megszünteti és gyógyítja a gyuladós sebek és vérző helyeket. Aralmas alkatrészek nincsenek. Reggel és este egy-egy Suppositorium lesz bevezetve. Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható

Goedecke & Co. (Glasurte, Fabrik und Export-Geschäft), Leipzig
Raklár: Heinrich Siebenbrücher, Bukarest, Str. General Berthold 27.

sem. Mióta eltűnt előlem apám arca — igen, azóta sem láttam. Ő szokott ilyen nyugodtan, kin és küzdelem nélkül nézni a könyveibe, nem látva egyebet szent könyvével...

Este Reubeni elküldi tanítványait, csak egyet tart ott a beteg kiszolgálására. Ezt két óra múlva felváltja egy másik. Így váltják egymást reggelig. Csak Reubeni marad mindvégig. Az égy mellett tartja őt érzéseinek zavart rendetlensége.

Nem haragszik többé az ifjura. Hiszen ő ártatlan. Nem tud jobbat, feláldozta magát a törvény betűiért, melyet szerelmek szokása szerint annál jobban szeret, minél jobban húzódozik az tőle. És én is — én is elhúzódok előle. Mint a többi marranusok elől, minden veszély elől, amelytől tervemet féltetem. Ez az égy azonban nem engedte elutasítani magát. Erőszakkal ragadta meg visszajutott kezemet és így győzedelmeskedett rajtam! Reubeni fogaihoz szorítja öklét, kemény kemény ellen. Visszautasította az ifju vadat, hogy ne veszélyeztesse tervét. Molcho azonban épen ezt fogta fel valami titkos felhívásként. Micsoda esztelenséget! Épen az ingerelte cselekvésre, amivel el akartam riasztani. — És milyen veszélyt jelenthet ez mindnyájunkra, az egész népre, Izrael közeli megváltására!

Meggondolta ezt az ifju? Bizonyára nem! Semmire sem gondolt! Csak réam nehezedik a meggondolás lélegzetállító nagy terhe! Semmire sem gondolt. És mégis most úgy érzem, mintha nem ő volna hibás, hanem én. Nem, ő szívének együgyűségében nem lehet hibás.

Együtt halni meg vele, a szép ifjával, akinek alig hallható már a lélegzete — ez lenne a legjobb. Gondtalanul, enéskül a halántékomban kopogó nehézség nélkül, mely nem akar nyugtot hagyni Reubeni lehajolt a sápadt, vértelen szájához, mely időnként megrándult, mely fájdalmas és elégedett egyszerre — szunynyad, mint aki utjának végére ért. Alig tud ellentállni a kísértésnek, hogy megcsókolja ezeket a tiszta ajkakat. Oh, bár kiszivhatná belőlük mérsékeltlen nyugalomnak csak egy kis részét! Ha el-kaphatná a csend szép zenéjét tőlük.

A jöttét édes nyugalma. A szív kielégül — és most csendesen, oh, csak csendesen!

Éjfél van. Egy férfi lép be kopogtatás nélkül. Vigyorgó néger arc, ráncos, itt-ott egy fog mutatkozik felnyitott ajkai között. Szélesre lapult orr. Szemei pislognak.

„Ki az?” — Reubeni felugrik. Az öreg udvariasan meghajlik. „A háziur. Neve Aldyka”.

„Marranus?”

„Oh, oh, oh, hűen szolgálom az egyházat”.

Csalfa egy öreg, nem vall be semmit. „De hiszen azt mondták”.

„Rágalom”.

Es ide szállásolta be magát Molcho minden kérdezősködés nélkül! Micsoda elővigyázatlanúság! Tanácsosabb volna cserbenhagyni az egészet, ahelyett, hogy erre a megbízhatatlan néger fejre bizza az egész titkot és Izrael megmentését tőle tegye függővé. De elhagyni a halálköt lehetetlen.

(Folyt. köv.)

KIADÓHIVAT
Str. Bar
SZERKESZTO
Ejeli telef
ELŐFIZETESI
Egész évr
Félévre
Negyedévr
Egy óra

XI évfolya
1928 augu
* 56

Vissza

A békekötés elrendezte az álközöli viszonyokor nyaruton furdohelyeken megkezdodik a sok és tanácsk esztendeje, hogy his összejövetel földozni azt, a Germainban es ojtban elfuseral zásoknak témá évről-évre ugy az embernek, h ben, vagy Euré ezeket az össze dig ugyananna zere gyulnek o kából a szerepl eszusk özönab és érdekel kö pokban végetér nis konferencia gonfi kisebbség altérrel ugya gyalt mindkét hété kiküszöböl azt a sok nap-nap után nyegét, Miként élését az igaz alapjára helyez

Ezeken a r mostanság egy egy nevet, am szinte elfeledt ugy gunyos m zés hangján t szó, akit tiz é elfaradt népek tóját üdvözölt csalás és áru homlokára. M ki az európai vezetett hadiál elkiseredéssel nek világmege torz karrikatu ban. Lassanké fönni arra, ho ru helyzetért somi pontok fe hanem az em kik nem tud az eszméknél keze alatt va zul a leggyöt lett a wilsoni folvó nemzetk gyakrabban h sa Wilsonho terparlamentá fejezésre ez pai parlamen mellüket verő a bajok legfő megcsufolták ni pontokat a vonalközölóg nek egyetlen egésében m cenció a nép si jogára von A berlini k határozatát e ha a nagy ar meg ezekben lamok között az egyik hat